

ITRàdio Això és un drama!

2021 **MICRQ** DRAMATÚRGIES

Institut del Teatre | Edicions

 **Museu d'Història
de Catalunya**

ITRàdio Això és un drama!

2021 **MICR** DRAMATÚRGIES

Institut del Teatre | Edicions

 **Museu d'Història
de Catalunya**

2021 MICRQDRAMATÚRGIES

Edició

Institut del Teatre | Edicions, 2021

Coordinació del projecte

Rafel Plana

Dramatúrgies

© dels respectius autors/es

Còmics

© dels respectius autors/es

Escola JOSO: Centre de Còmic i Arts Visuals

Fotografia de coberta

© Josep Escalé

Disseny gràfic i maquetació

Txeni Gil

ISBN

978-84-19091-31-4

SUMARI

- 7 La dramaturgia de la ràdio
Rafel PLANA i Carles BATLLE
- 9 Dolmen
Mia PARCERISA ALBACETE
- 19 Llinatges
Tona SIÑOL
- 35 Fan Art catòlic
La preqüela
Mònica MOLINS DURAN
- 57 La veu silenciada
Tona SIÑOL
- 73 Palau episcopal
Història-ficció on allò real hauria de ser ficció i viceversa
Mia PARCERISA ALBACETE
- 85 Rellotge i Mirall
Mònica MOLINS DURAN
- 109 Antetransició
Lo maqui intersex dels Països Catalans
Joan ESCRIVÀ-ESCOLÀ
- 121 Intransició
Adaptació de *La soltera de can Pla*, de Joana Raspall
Joan ESCRIVÀ-ESCOLÀ

LA DRAMATÚRGIA DE LA RÀDIO

Rafel PLANA (coordinador del projecte)

Carles BATLLE (director de publicacions de l'IT)

La dramatúrgia, segons Aristòtil, té a veure amb la imitació —*mitjançant la representació* (!)— d'accions humanes. Aquesta *manera* d'imitar és, precisament, allò que permet a l'autor de la *Poètica* definir l'especificitat del teatre: la *representació* és el que distingeix, per exemple, el teatre de l'èpica (amb la qual comparteix *medis* —llenguatge— i *objecte* —persones que actuen en un espai i un temps determinats—)...

I, tanmateix, la representació també és present en altres àmbits: al cinema o a la televisió, on sentim i veiem l'acció. Al còmic, on veiem l'acció però també la llegim. **I encara a la ràdio, on només la sentim.** És evident, doncs, que la representació i la dramatúrgia van més enllà dels escenaris.

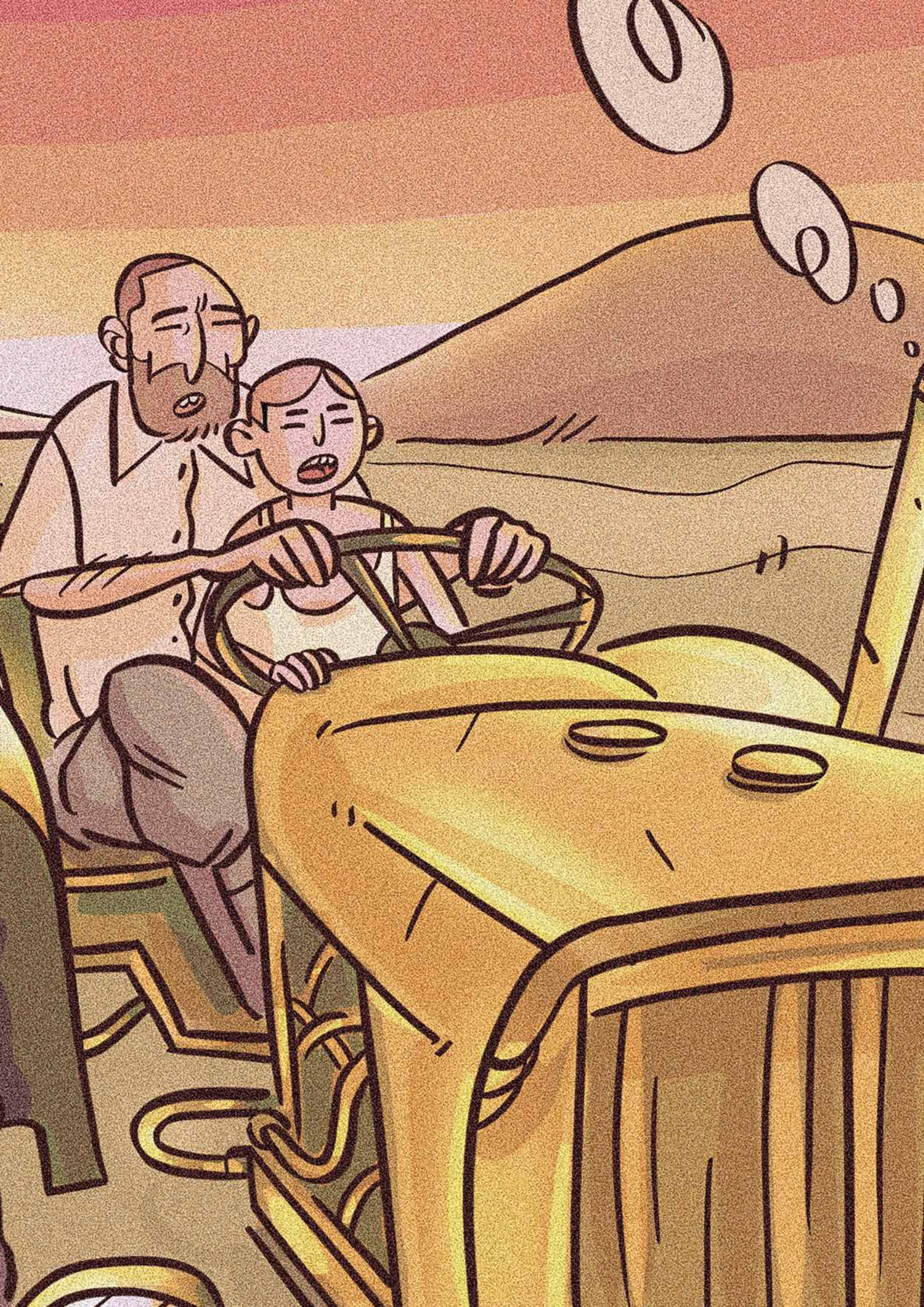
A la ràdio, la representació se suposa completa. Els actors *viuen* la situació en un espai ambigu al qual l'oient no té un accés visual. La representació, doncs, es construeix en l'imaginari del receptor (que, d'alguna manera, esdevé una mena de director virtual) mitjançant la veu, la música i els efectes sonors. La potència evocativa de la ràdio potser no la té cap altra disciplina dramàtica...

L'Institut del Teatre no pot ni vol ignorar una forma de representació tan *poderosa*. Una disciplina que, si bé parteix d'una llarga tradició de procediments ja testats, també obre en l'actualitat espais inèdits de recerca artística (sempre amb l'ajuda de les noves tecnologies). En aquest sentit, des de l'any 2017 impulsa l'escriptura i la posterior realització d'un seguit de petites peces de teatre radiofònic o *microdramatúrgies*. El present volum recull aquests textos (concretament els que corresponen a l'edició de l'any 2021).

Són textos deguts a la ploma d'alumnes i graduats de l'Institut, que s'han produït en el context del programa *Això és un drama*. Durant un parell de mesos, el programa es va retransmetre —amb la complicitat de l'emissora iCat, el patrocini del Museu d'Història de Catalunya i la col·laboració d'Escena 25, Premis de la Crítica, l'ESCAC, l'APDC i l'AADPC, Maresme Brewery, Escola JOSO, Filmin, Taller de Músics, ICEC i La Bacanal— des de l'espai de l'exposició permanent del MAE (Museu de les Arts Escèniques) de l'IT. Els alumnes de l'Escola JOSO van concebre *microcòmics* per complementar les peces. Hem afegit aquestes pàgines il·lustrades al principi de cada text en forma de portada i al final, en forma de còmic complet.

Us recomanem que, a l'hora de llegir, tingueu l'orella ben parada!

Gràcies!

DOLMEN

de Mia PARCERISA ALBACETE

Il·lustració i còmic de Jon Soto Pereira
Escola JOSO: Centre de Còmic i Arts Visuals

PERSONATGES

NOI > Marc RIUS

NEN > Anna CASTELLS

PARE > David VERT

COR > Chantal AIMÉE

DIRECCIÓ > Rafel PLANA

ESPAI SONOR > Adrià MARTINEZ CASSORLA

Se senten passes, cavalls, carros i vehicles de motor. Se senten veus antigues i noves que es barregen. Se sent el so del dia encendre's.

* * *

2021. En un camp al límit del Solsonès amb la Segarra, al municipi de Llobera.

Un tractor s'arrossega pel camp que llaura.

NOI

El fum d'aigua de la boira –mig amorrat al camp, com si el cel fos un megàlit, com aquella pedrota enorme que fa de tapa al dolmen que s'entreveu on el camp canvia de rasant– plana damunt la terra que s'ha de remenar i moure i regirar per a fer-hi cabre el blat que n'ha de néixer.

El marró moll de la terra xopa topa amb el cel moix de la nit que marxa: en aquest moment, en què no hi ha ni lluna ni sol i que si hi fossin tampoc no els veuríem perquè la boira ens en privaria, aquest camp de casa meva i que ara he de llaurar, aquest tros de terra de la família des de segles ençà, sembla fora del temps i carregat d'història.

Entre tanta espessor blanca intueixo:

Cossos, rostres, vestits, sons, trobades, batalles, relats. Fantasmes. Quan no veus què hi ha pot ser-hi tot i, quan passo les hores passejant-hi amb el tractor, hi poso paraules que projecto al terreny: imatges i imaginació.

Avui faig vint-i-cinc anys. I no vull pas, perquè no puc, que el cap em marxi segles enrere i s'empatolli amb qui sap quines històries. Avui vull tornar amb el pare, amb qui llaurava i segava i recollia des que jo just havia nascut i ell just els tenia, aquests vint-i-cinc. I amb qui vaig fer-ho fins que va deixar de moure's just avui fa quinze anys. La cura i el respecte amb què ell menava la terra, l'exigència i la paciència...! No em trec del cap el dia que el pare va deixar de parlar i moure's, i el tractor no deixa, incansable, d'avançar.

1996

NEN

Pare, tinc fred.

PARE

Veus el sol?

NEN

No.

PARE

Te'l tapa el dolmen. Abans no arribis a comptar fins a deu ja t'arribarà i t'escalfarà.

2021

NOI

El primer raig de sol travessa la boira des de darrere del dolmen estant. Penso en un cementiri i tinc més aviat por. Penso en el dolmen i em sento a casa. A casa hi ha el pare. Allò que en queda i que és tant sense poder ser-ho mai més.

Comença a marxar la boira i amb ella algunes imatges. Començo a veure les coses com són i comença a pesar el record.

1996

PARE

Saps com dorms? Allò que estàs cargolat, que et puc carregar amb un braç. Quan es morien els deixaven allà. Així: enroscats i tan tranquils i tan per sempre

NEN

És millor que estar ben dret a la caixa de pi.

PARE (*Riu.*)

De vegades, en remenar la terra com fem ara, és com si aquesta gent d'abans m'espies. Ens aguaiten! Res dolent, eh! No t'espantis tu ara. Qui sap, qui sap els nens que han llaurat aquest tros amb els seus pares! Des de fa milers d'anys, eh. Si agafessis tots els pares i fills que han treballat aquesta terra de segur que no cabriem al camp. (*Riu.*)

Silenci. El tractor i el seu soroll segueixen en marxa.

NEN

Pare?

Silenci. El tractor i el seu soroll segueixen en marxa.

NEN (*Té por.*)

Pare?

Silenci. El tractor i el seu soroll segueixen en marxa.

NEN (*Plora.*)

Pare!

Mare, mare! Ajuda, mare! Mare! El pare és mort, mare! Mare!

Silenci absolut.

Després, el repic d'un os contra un altre. Constant i insistent. Cada cop més dur i fins que és insuportable.

NOI

Va ser el dia que vaig aprendre a conduir el tractor. O el parava o ens estavellàvem contra el dolmen. El pare no va morir-se.

Torna el repic.

La broca d'os penetra el cap i la sang enganxa els cabells. La carn s'esberla pica repica ressona remena furga l'esbotza clic clic clic clic clic clic martell escarpa esventra el crani clic a sota és tot tou moll xop sang buit tapa oval per on el mal s'escapa.

Silenci.

El pare trepanat de feridura.
 El pare fetal al llit.
 El pare mort tan viu.
 El pare sense dolmen.
 El pare no és pas cos.
 És record a la boira.
 La terra és més rostoll.

Silenci. El tractor avança. Se senten veus antigues i noves que es barregen.

PARE

Qui sap si en 4.000 anys algú encara llaurarà aquest tros. Comptant que sempre ha estat treballat per una sola persona, i comptant que aquesta persona l'hagi pogut treballar una mitjana de 40 anys, un càlcul gens científic però que em diverteix, comptant que el dolmen el van fer deu fer cosa de 4.550 anys, aquest camp només l'han treballat 114 persones. Des que el van aixecar al Neolític fins ara, només 114 persones. En realitat 113,75. Però com que soc un cos que ni es mou ni xerra, que només pensa i cada dia amb menys força, el relleu ja l'ha agafat el meu fill, que fa el 114.

Si amb prou feines moc els ulls veig un tros de la tomba que desitjo.

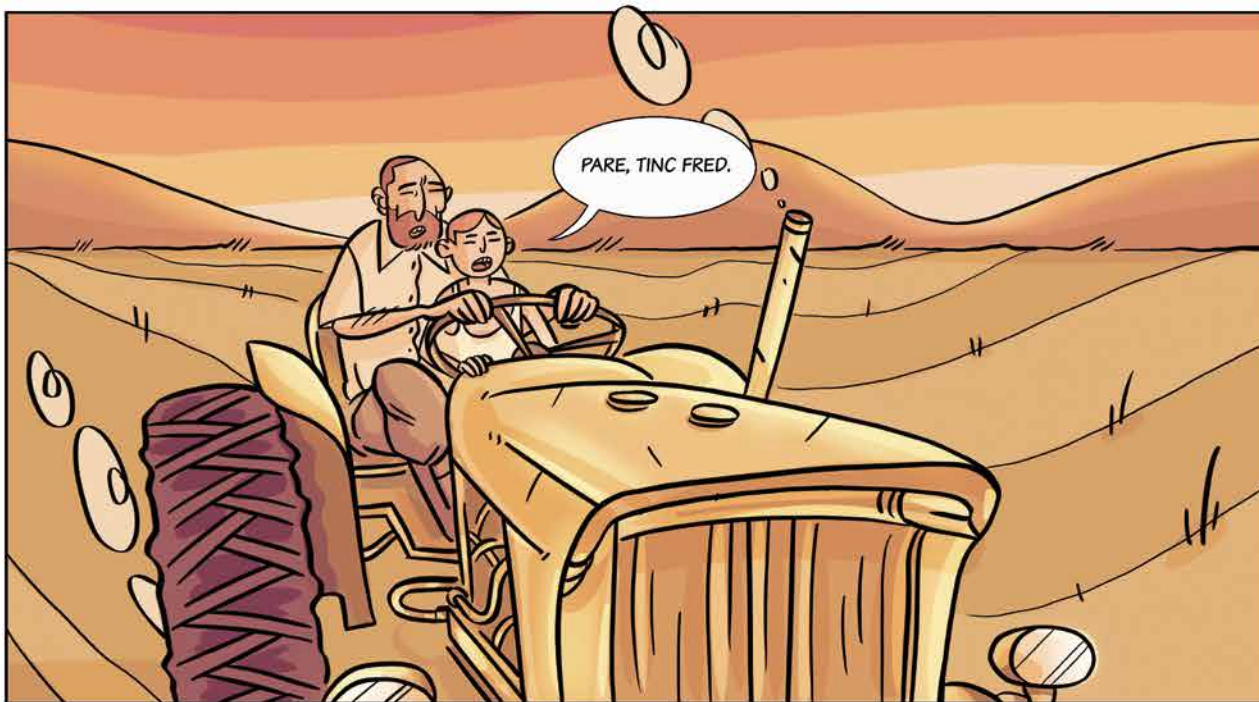
2021. EN UN CAMP AL MUNICIPI DE LLOBERA.

AVUI FAIG VINT-I-CINC ANYS.
VULL TORNAR AMB EL PARE,
AMB QUI LLAURAVA.

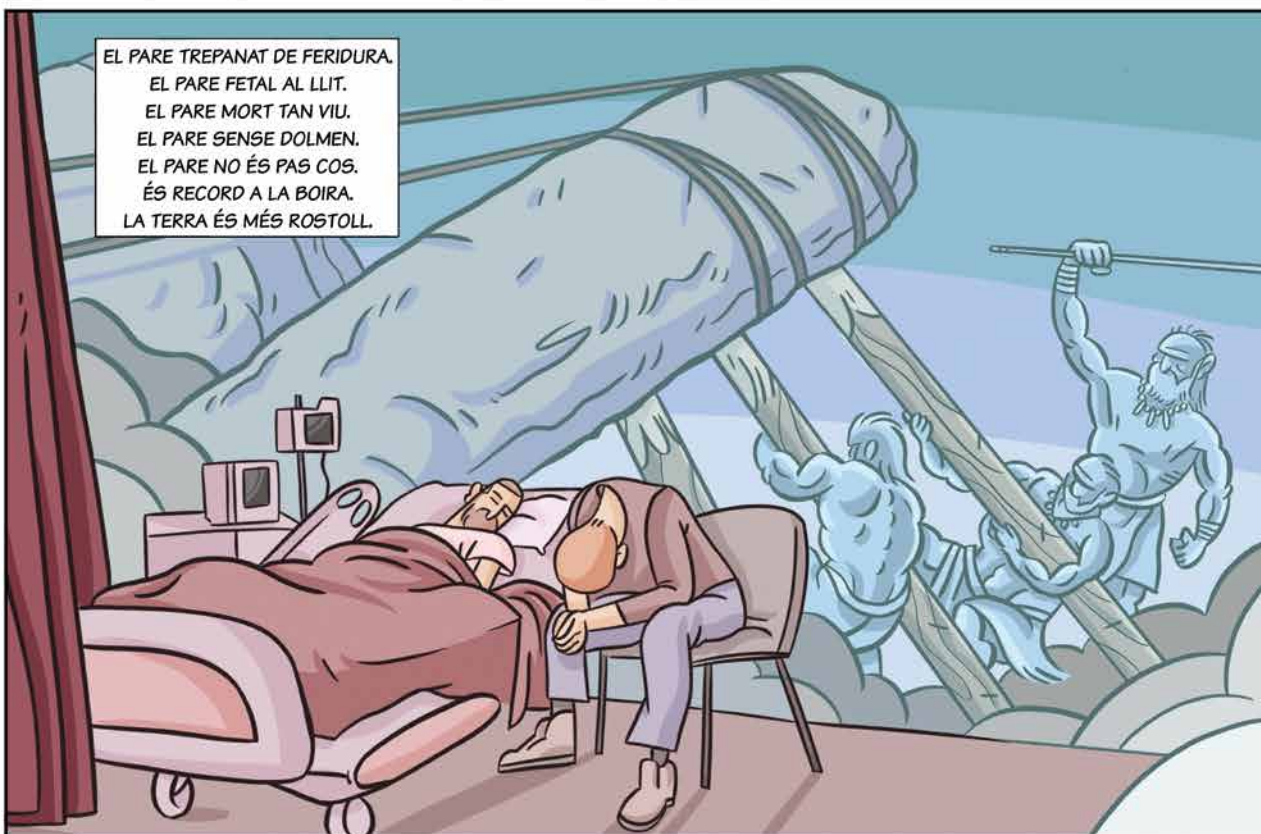
...I AMB QUI VAIG FER-HO FINS
QUE VA DEIXAR DE MOURE'S
JUST AVUI FA QUINZE ANYS.

NO EM TREC DEL CAP EL DIA QUE EL PARE VA
DEIXAR DE PARLAR I MOURE'S. I EL TRACTOR
NO DEIXA, INCANSABLE, D'AVANÇAR.

LLINATGES

de Tona SIÑOL

Il·lustració i còmic de **Sílvia L. Ballart**
Escola JOSO: Centre de Còmic i Arts Visuals

PERSONATGES

TÈCNICA > Anna CASTELLS

PROPIETÀRIA > Chantal AIMÉE

FANTASMA > David VERT

OPERARI > Marc RIUS

DIRECCIÓ > Rafel PLANA

ESPAI SONOR > Adrià MARTINEZ CASSORLA

Un petit despatx en un ajuntament. La PROPIETÀRIA espera asseguda, mentre la tècnica d'urbanisme endreça uns papers. La PROPIETÀRIA sembla nerviosa.

TÈCNICA

I si firma aquí dona accés a les exploracions i possibles excavacions de la seva propietat.

PROPIETÀRIA

Quant temps poden durar... ho sap, això? No ho sap.

TÈCNICA

No. Em temo que fins que no vegin què hi ha realment, no podran dir-nos quan podrà continuar amb les obres de la construcció.

PROPIETÀRIA (*per a ella mateixa*)

Les obres són el que menys em preocupa.

TÈCNICA

Pisos, oi?

PROPIETÀRIA

Com?

TÈCNICA

Al seu terreny, hi volen construir dos blocs de pisos.

PROPIETÀRIA

Sí, sí.

FANTASMA

Un petit imperi.

PROPIETÀRIA

Calla!

TÈCNICA

Com diu?

PROPIETÀRIA

Calla... que se'm fa tard. Perdoni! Ui, si ja és aquesta hora. Me'n vaig, eh?

TÈCNICA

Si em firma...

PROPIETÀRIA

Sí, bé... jo ho hauria de parlar amb la meva família.

FANTASMA

Si són morts! Per cert, la teva àvia t'envia records. Que mengis més, que estàs molt prima.

PROPIETÀRIA (*xiuxiuejant*)

Ara no és el moment.

TÈCNICA

Es troba bé?

PROPIETÀRIA

Perfectament! Apa, siau. Gràcies, eh, per la seva feina.

TÈCNICA

Pensi-ho bé! Un jaciment podria donar molta vida al poble: cultural, turística. (*Per a ella mateixa:*) Més que no pas un altre bloc de ciment i formigó.

La PROPIETÀRIA i el FANTASMA caminen per l'exterior.

FANTASMA

On vas ara?

PROPIETÀRIA

A buscar el cotxe.

FANTASMA

D'acord. T'hi acompanyo.

PROPIETÀRIA

Com si poguessis deixar de fer-ho.

FANTASMA

Per què has dit que ho has de consultar amb la família?
L'última paraula és teva, tu n'ets la propietària.

PROPIETÀRIA

Jo no puc estar així. Què duraran les excavacions? 2, 4 anys?
He de posar terra pel mig i mai millor dit.

FANTASMA

«Així», com?

PROPIETÀRIA

Escoltant-te. No puc tenir enganxat com una paparra, dia i nit,
un «fantasma del passat» o el que punyetes siguis. No és bo per
a la meua salut mental.

FANTASMA

Podries consultar-ho a un psicòleg.

PROPIETÀRIA

Això: «Bon dia, miri jo vinc a la seva consulta perquè estava
fent obres a un terreny meu, res uns pisos que doblaran el meu
capital, i resulta que els operaris van descobrir el que podrien
semblar restes arqueològiques. I, a part del merder que això ha
suposat: parar les obres, aturar les possibles compres de pisos...
es veu que hem despertat un fantasma que vivia al jaciment, que
em persegueix, i que a més diu que coneix la meua àvia».

FANTASMA

Molt maca, per cert.

PROPIETÀRIA

Oh!

FANTASMA

És un forn romà.

PROPIETÀRIA

Com?

FANTASMA

El jaciment és un forn romà.

PROPIETÀRIA

Ets un romà.

FANTASMA

Ep, ep. Mu-sul-mà.

PROPIETÀRIA

Vostè perdoni.

FANTASMA

Vam venir a conquerir la zona als visigots, cap allà el segle VIII.

PROPIETÀRIA

Espera, si els dic que hi ha un forn romà potser accelerem el procés i puc començar amb les obres abans.

FANTASMA

I quan et preguntin com ho saps els diràs que t'ho ha dit un fantasma musulmà?

PROPIETÀRIA

També tens raó.

FANTASMA

Per què tens tanta pressa per tapar les restes?

PROPIETÀRIA

Perquè puguis descansar en pau. No és això el que volen tots els esperits? Per així deixar de molestar els vius, és a dir, a mi?

El FANTASMA esclata a riure.

FANTASMA

D'on t'ho has tret això? Jo estic meravellosament bé a l'exterior. Feia temps que no veia aquests carrers, que no respirava aire fresc.

PROPIETÀRIA

No ho sé, és el que sempre fan a les pel·lícules quan hi ha fantasmes pel mig.

FANTASMA

Ja, les pel·lícules... no ho sé, soc més de Plató.

PROPIETÀRIA

I doncs?

FANTASMA

Què?

PROPIETÀRIA

Per què em segueixes?

FANTASMA

Per cap motiu en concret.

PROPIETÀRIA

No hi ha cap missió oculta? Cap aprenentatge que jo hagi de fer?

FANTASMA

No, que jo recordi.

PROPIETÀRIA

No n'hi ha cap o no ho recordes?

FANTASMA

Ja t'ho he dit, em moria de ganes de tornar a trepitjar aquest municipi.

PROPIETÀRIA

Et mories de ganes... ironia fantasmal?

FANTASMA

Touché.

PROPIETÀRIA

Tinc una idea. Segueix-me.

FANTASMA

No cal que m'ho demanis dos cops.

PROPIETÀRIA

Touché.

FANTASMA

On anem?

PROPIETÀRIA

Al número 25 d'un carrer que et sonarà familiar. Així doncs, eres d'aquí, d'aquest poble.

FANTASMA

Sí, bé, no exactament. Vaig viure aquí mitja vida.

PROPIETÀRIA

Quants anys tenies quan vas...

FANTASMA

Morir?

PROPIETÀRIA

Sí.

FANTASMA

35.

PROPIETÀRIA (*sarcàstica*)

Tota una vida.

FANTASMA

L'esperança de vida en aquella època...

PROPIETÀRIA

I com?

FANTASMA

Una ferida infectada.

PROPIETÀRIA

Un ferida de guerra.

FANTASMA

Hauria sigut més honrós, però no. Fent feines de conreu.

PROPIETÀRIA

Ja hi som. Carrer Nou, 25.

FANTASMA

Però per què m'has portat altre cop aquí? Això són restes!

PROPIETÀRIA

Perquè no em crec que t'haguem «despertat» per no res, i aquí potser ho recordes.

FANTASMA

Tossuda!

PROPIETÀRIA

Ningú m'hi guanya. Així eres pagès?

FANTASMA

Això era un forn. Aquí s'hi fabricaven les àmfores per guardar-hi vi. Si més no, quan vam arribar. Vam conquerir les terres als visigots. Ells les van conquerir als Romans i ells a... el cas és que així va anar girant la roda durant segles i segles.

PROPIETÀRIA

No te'n sents orgullós.

FANTASMA

No te'n pots sentir, d'una cosa que no has escollit tu.

PROPIETÀRIA

No vas tenir opció.

FANTASMA

No en tenies si eres un esclau. En aquell moment la regió era un cau de diferents cultures, ètnies i llengües...

PROPIETÀRIA

Vols dir Catalunya?

FANTASMA

Sí, però encara no se la coneixia per aquest nom. Si eres un noi espavilat, com jo, de seguida podies guanyar-te la vida. Formàvem part de l'emirat de Còrdova, no sé si em segueixes?

PROPIETÀRIA

Sí, vagament. Tot això em ressona a anys enrere quan estudiava Història.

FANTASMA

En aquell moment part de la península es coneixia amb el nom de?

PROPIETÀRIA

Ah...

FANTASMA

Fes un esforç, si jo puc recordar segles...

PROPIETÀRIA

Al-Àndalus!

FANTASMA

Era un regió rica, i no només en material. Mantenim contacte amb Àfrica i part de l'Extrem Orient, era un intercanvi constant d'idees, ciència, art i coneixement. De seguida vam aplicar totes aquestes teories i tecnologies als conreus. Aquest forn encara seguia en peu, amb petites transformacions i regentat per persones de creences molt diferents dels que el van edificar, és clar. Veniem a buscar recipients per als nostres vins.

PROPIETÀRIA

Treballaves en una vinya.

FANTASMA

I en una vinya vaig morir. De vegades els invents dels homes són els pitjors enemics d'ells mateixos.

PROPIETÀRIA

No cal que ho juris.

FANTASMA

Però aquest és un altre tema. El meu cos... no recordo on va anar a parar, però jo, la meua ànima, sempre he estat aquí, entre aquestes quatre parets, no sé quan fa que no en sortia, veient com passava el temps.

Pausa.

PROPIETÀRIA

Quin avorriment! Perdó. Vull dir que alguna cosa devies fer per, ja saps, *passar* aquest temps.

FANTASMA

Observar els nous conqueridors, els nous ciutadans, els nous llinatges...

PROPIETÀRIA

Com ara?

FANTASMA

Les disputes amb l'Imperi franc per conquerir el territori.

PROPIETÀRIA

Catalunya...

FANTASMA

Sí, però no encara.

PROPIETÀRIA

I doncs?

FANTASMA

Carlemany es va fer amb el territori, i a partir d'aquell moment, tot s'organitza en comptats de joves dinasties, que creen els seus propis llinatges, que servien a l'Imperi franc. Fins que...

PROPIETÀRIA

Fins que...

FANTASMA

Borrell II.

PROPIETÀRIA

Aquest ja em sona una mica més.

FANTASMA

Va decidir partir peres amb Carlemany i els francs. I així guanyar una mica de sobirania. Després, tot comença a girar al voltant de Déu i els senyors dels castells...

PROPIETÀRIA

L'època feudal.

FANTASMA

I els seus mals usos. Només ha deixat una cosa bona: l'art romànic. I Ermessenda de Carcassona.

PROPIETÀRIA

Qui?

FANTASMA

La primera comtessa de Barcelona en governar amb autoritat pròpia, fins i tot després de quedar-se vídua. Unes grans núpcies,

uns anys després, donen pas a la Corona d'Aragó, que omple d'orgull a tots els seus habitants, per ser una de les potències més importants del Mediterrani.

PROPIETÀRIA

Quan?

FANTASMA

Segle XII, a Catalunya.

PROPIETÀRIA

Ja en podem dir així?

FANTASMA

Sí. S'escriuen els primers textos en català i a nosaltres se'ns coneix com a catalans.

Se sent algú apropar-se.

FANTASMA

Qui és aquest senyor?

PROPIETÀRIA

Crec que és un operari, des que et vam despertar que només fan que venir-hi a fer un cop d'ull.

OPERARI

Bon dia! Què... custodiant la finca?

FANTASMA

Ja m'ha caigut gran.

PROPIETÀRIA

He vingut a fer un cop d'ull després de fer la reunió amb la tècnica.

OPERARI

No són pedres corrents, he sentit dir, són restes arqueològiques. Encara no en saben l'època, oi?

PROPIETÀRIA

Jo diria que són romanes.

OPERARI

Com ho sap?

PROPIETÀRIA

Que com ho sé?

FANTASMA

Segueix-me el joc. Repeteix tot el que jo et digui. Ell no em sent pas.

PROPIETÀRIA

Veu aquests forats? Servien per coure les àmfores. És clarament un forn romà.

OPERARI

Ah, sí?

PROPIETÀRIA (*al fantasma*)

Ara deixa-m'ho a mi. I això no és tot. Visigots, musulmans, francs, tots ells han passat per aquí. Ah! I la primera Comtessa de Barcelona.

OPERARI

I tot això ho veu a les pedres?

PROPIETÀRIA

Sí, concretament en aquella d'allà a la cantonada. Segles i segles, civilitzacions enterrant-ne d'altres sota terra, només per erigir-se com els únics conqueridors.

OPERARI

Carai!

FANTASMA

Saps, construir-hi pisos també és una manera d'enterrar la història sota terra.

PROPIETÀRIA

...Touché.

OPERARI

Com diu?

PROPIETÀRIA

Res, res.

Pausa.

PROPIETÀRIA

Que va a l'Ajuntament, ara? Miri, doni, de part meva, aquests documents signats a la tècnica. Digui que estic d'acord en què s'hi facin les excavacions pertinents.

OPERARI

Com vulgui.

PROPIETÀRIA

Així que no tenies cap missió com a fantasma, eh?

Silenci.

PROPIETÀRIA

Només deixar que el passat es planti davant nostre, que ens ensenyi alguna cosa. M'equivoco?

Silenci.

PROPIETÀRIA

M'equivoco?

OPERARI

Perdoni, que parla amb mi?

PROPIETÀRIA

No, no. Només parlava sola... En veu alta, suposo.

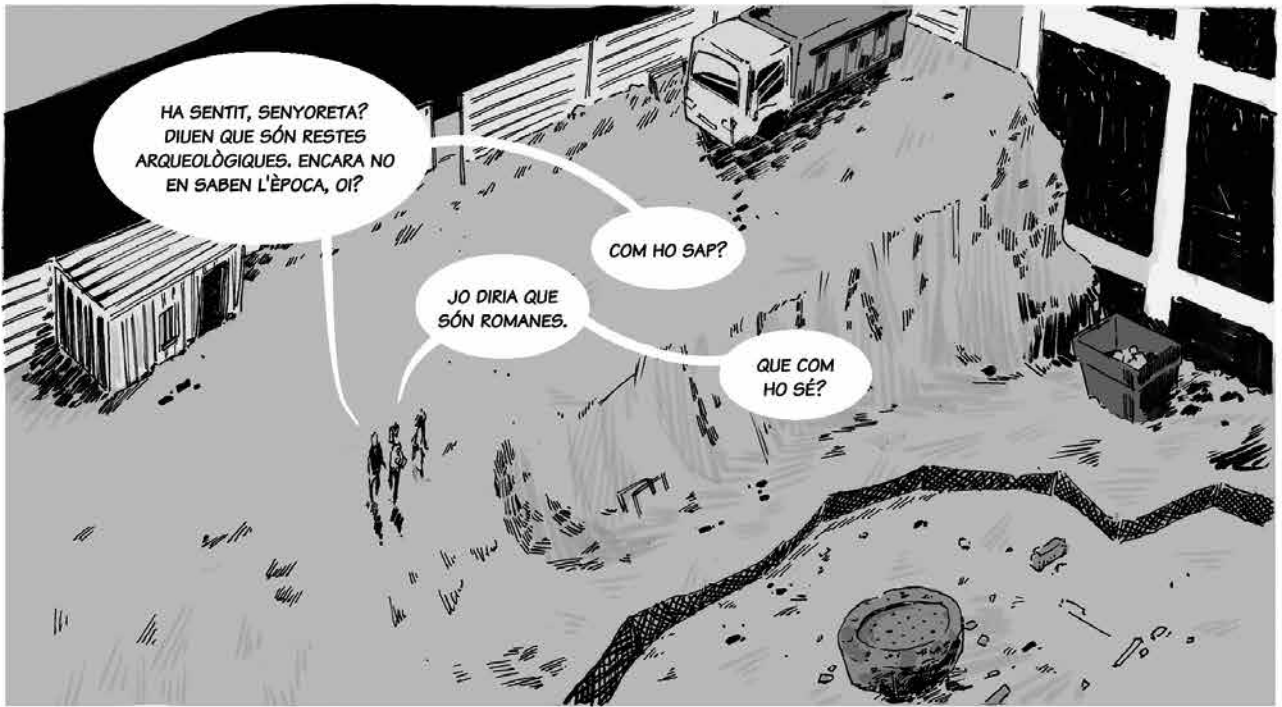
PROPIETÀRIA i OPERARI fan el seu camí en direccions oposades.

Final.

FAN ART CATÒLIC

La preqüela

de Mònica MOLINS DURAN

DRAMATIS PERSONAE

ISABEL > Marc RIUS

NARRADOR/A > David VERT

CORT > Marc RIUS i Anna CASTELLS

FERRAN > David VERT

ALDONÇA > Anna CASTELLS

DIRECCIÓ > Rafel PLANA

ESPAI SONOR > Adrià MARTINEZ CASSORLA

Nota de l'autora

Una barra diagonal en el diàleg (/)
indica l'inici de la rèplica immediatament posterior.

Un guió (–) al final d'una rèplica
indica que la rèplica següent interromp de forma
brusca l'anterior.

NARRADOR/A

Posem que això és una peça de teatre. Un conte. Un conte on hi ha una reina.

ISABEL

Un plaçer.

NARRADOR/A

Sí, una reina. Aquesta reina ara té corona, però abans era una princesa sense corona. Ara té corona i és reina, perquè s'ha casat. Ja se sap com van aquestes coses. Aquesta reina, que abans era una princesa, podríem dir que és més aviat grassa, calòrica. Podríem aventurar-nos a afirmar que és jove, però no ho sabem del cert. Podríem fins i tot insinuar que mirant-la s'entén això que diuen que l'humà comparteix més del 99 % de l'ADN amb el del porc.

ISABEL

No te passes.

NARRADOR/A

Això sí: va vestida amb un vestit que diríem que val un imperi. Un imperi sencer.

Els CORTESANS i/o CORTESANES intervenen fent safareig. Picat.

CORT

¡Pero qué vestido! ¡Qué lujo! ¡Qué suerte de detalles! Oro, plata... Seda...

ISABEL

Ya. Proviene de la China.

CORT

¿Made in China?

ISABEL

La ruta de la seda, niña.

CORT

Ay, me quedo más tranquila.

CORT

El vestido más rico que se ha visto en todas las cortes de Europa. ¡Europa!

ISABEL

Qué palabra tan sonora. Europa.

NARRADOR/A

Europa como concepto aún no existe.

ISABEL

¡Tú espérate! Total, lo de la ninfa y el toro blanco está más que instaurado. Y a mí... me encantan los toros. Los toros y las puntas de flandes. Y claramente los imperios. Mira lo que te digo que si a mí me viniera un loco, un pirado y me dijera: yo lo dejo todo y me hago a la mar para ver qué hay detrás del horizonte, le daría mi / bendición.

CORT

Ay, qué poética, Isabel.

ISABEL

Poesía no. Dinero.

CORT

¡Ay, es que eres tan de la broma!

ISABEL

¡Tú espérate! Imperios, toros, y puntas de Flandes, nena.

El bullici de la CORT segueix de fons.

NARRADOR/A

Aquesta reina fan incondicional dels toros i que apunta maneres pel que fa al colonialisme, sigui com sigui, porta un vestit que si fos Ofèlia i es llencés al riu, no duraria ni un segon.

ISABEL

Silencio en la sala. ¿Quién ha dicho eso?

NARRADOR/A

¿El qué?

ISABEL

Lo de Ofelia.

NARRADOR/A

Ah, he sido yo. Disculpad Alteza, Su Majestad.

ISABEL

Déjate de rimbombancias, que yo soy muy campechana. Y guárdate de hablar si es para citar anacronismos. Ni que vinieses del futuro.

NARRADOR/A

¿Cómo?

ISABEL

Que Shakespeare aún no ha nacido.

NARRADOR/A (a Isabel)

Ay. Perdón. (Narrant:) Bé. Tornant al tema, ara imagineu-vos que la reina, aquesta reina anomenada Isabel i que porta corona perquè s'ha casat, està en una estança d'un palau, que és on sol estar la reina, acompanyada de les seves dames de companyia, servents, bufons i un llarg etcètera de persones variades. Imaginem també que de sobte entren dues persones a la sala. I ara, davant la reina hi ha un home que és el seu marit. El seu marit Ferran, que fa olor de ceba i butifarra d'ou. Aquest rei ara té corona, però abans era un príncep sense corona. Ara és rei perquè s'ha casat.

FERRAN

Hola, tocinillo.

NARRADOR/A

La reina mira cap avall, per observar el seu marit. Perquè el rei és baixet. Això li agrada, a la reina. Li encanta. En canvi, per fixar-se en la persona que acompanya el seu marit ha de mirar cap amunt. I una cosa que no li agrada a la reina sota cap concepte és mirar cap amunt.

ISABEL

Yo solo miro p'arriba si es pa' mirar al Santo Padre, o si tiene que llover.

NARRADOR/A

I tot i que ara sembla que no plou, no pot evitar mirar cap amunt perquè al costat del seu marit Ferran, i passant-lo tres caps, hi ha un home estrany. Un home curiós. L'acompanyant, no, Ferran. Bé, Ferran també. És el que té ser de família reial: les expectatives estan molt altes pel que fa a l'aspecte físic i la realitat sovint... decep. Sol passar quan has mirat massa Disney... o quan et cases reiteradament entre familiars.

Els/les tafaner(e)s de la CORT tornen a entrar en acció. Picat.

CORT

La boda entre Fernando e Isabel la autorizó el mismísimo papa, niña.

CORT

Mediante una bula papal.

ISABEL

Todo legal.

CORT

¿Qué es una bula papal?

CORT

No lo sé la verdá. Pero está claro que esa bula era un bulo, ¡porque era falsa!

NARRADOR/A

Una bula papal és un paper lacrat pel papa que bàsicament confirma que farà els ulls grossos respecte d'això que diuen que «com més cosins, més endins». Perquè el rei i la reina són... bé... cosins. Però ara, tornem a la història. L'acompanyant. L'home curiós li passa tres caps al rei Ferran, cosa que fa que no sembli massa rei, en Ferran. De sota el barret d'ala de l'home curiós s'escapen uns quants flocs de cabells llargs que sembla que han volgut ser amagats sense èxit. De sota el barret també en surt un nas prominent amb una piga. El nas de l'acompanyant.

CORT

Tiene una peca en la nariz.

CORT

Curioso que remarques la peca, querida, cuando lo que canta es el tamaño de la-

CORT

¿De la qué, querida?

CORT

Nariz. Vaya nariz!

NARRADOR/A

Érase un hombre a una nariz pegado.

ISABEL

Quevedo tampoco ha nacido.

NARRADOR/A

Perdón.

ISABEL

Pero, a ver: ¿Quién es ese?

FERRAN

¿Ese, quién?

ISABEL

Ese.

NARRADOR/A

I ves que tota la cort, Isabel Primera la primera, es posa a elucubrar sobre la identitat d'aquest home curiós amb alçada de catedral i constitució de ploma. I la veritat, la pura veritat, és que aquest home curiós al que la reina es mira amb recança i al qual anomena...

ISABEL

¡Ese, ese! ¡Que quién es ese!

NARRADOR/A

Doncs aquest «ese», tot i que la reina no ho sap, té molt a veure amb la reina. És per això que aquest conte, aquesta obreta sense pretensions, ens fa viatjar en el temps i en l'espai, i ens porta uns mesos enrere i a unes altres contrades.

I és que les fonts afirmen que el tal Ferran, futur rei catòlic, apostòlic i romànic o com a mínim això diuen, havia anat a petar a Cervera per acabar de redactar el document que l'uniria amb Isabel en el sagrat sacrament del matrimoni. Així que plantem-nos a la capital de la Segarra en un dia de boira típica de la plana, d'aquelles que...

FERRAN (*dramàtic*)

Aquesta boira es pot tallar amb ganivet! La natura humana és incapaç de sofrir tants turments i tanta por. Que els déus suprems, que sostenen damunt dels nostres caps/ aquest horrible caos...

La veu del/la NARRADOR/A trepitja la de FERRAN, que es pot continuar sentint de fons.

NARRADOR/A

Ferran, que en un futur serà rei però que ara és un príncep sense corona, és un típic noi adolescent amb la barba incipient, grans a la cara, i que tot i estar en edat de creixença ja apunta maneres a quedar-se més aviat tap de bassa.

FERRAN (*seguint amb el drama*)

Mama! Salva'm, mama!

NARRADOR/A

Té una mica de *mami issues*, siguem honestos.

FERRAN (*i més drama*)

No veig res!

NARRADOR/A

Diguem que la mama, una senyora que es diu Juana, encara li compra els calçotets. I diguem que aquesta senyora, que té aires

de grandesa, li ha assignat l'empresa d'acabar amb la guerra civil catalana en contra de totes les institucions parlamentàries, a través d'una cosa molt de l'època que són els matrimonis de conveniència. Això de la guerra civil, no tenim massa clar si ell ho sap. Ell només sap que...

ALDONÇA

I què dius, que estàs fent què?

FERRAN

Estic *amanyant* un matrimoni.

NARRADOR/A

Aquesta amb qui parla és Aldonça, que us puc ben jurar que és un personatge històric de veritat. Aldonça és una ceriverina alta com una catedral, prima com una ploma i té un nas enorme amb una piga. No és una noia de poble qualsevol, no. Filla de mercaders de pasta, els seus avantpassats barcelonins van decidir seguir la moda dels *pijos* de ciutat i confinar-se a la segona residència de Cervera durant la pandèmia mundial. La de la pesta negra, vull dir. La vida rural els va seduir, i la resta és història.

No queda massa clar com s'han conegut Ferran i Aldonça, però diuen certes fonts que la noia el va rescatar un dia que el futurible s'havia perdut en l'espessa boira, i va ser dins aquesta espessor esborronadora dels sentits que Cupido va fer un ple amb la seva fletxa.

Els dos són bastant teenagers, bastant tontos i clarament estan lligant.

ALDONÇA

I que dius que estàs fent què?

FERRAN

Estic *amanyant* un matrimoni.

ALDONÇA

Uau. Què dius! Que interessant.

FERRAN

Sí, és que soc molt interessant, jo.

ALDONÇA

Uau. A tope tio.

FERRAN

Sí, tia. A tope.

ALDONÇA

I has dit que et deies?

FERRAN

Ferran.

ALDONÇA

Ah, uau.

FERRAN

Sí, tia. També soc príncep. Tinc títols i tal.

ALDONÇA

Ah, uau, a tope. I el matrimoni, de qui?

FERRAN

El meu.

ALDONÇA

Uau. Uau.

FERRAN

Sí, sí.

ALDONÇA

Que interessant. Un moment. Com?

FERRAN

«Com», què?

ALDONÇA

Què?

FERRAN

Com?

ALDONÇA

Com, que què?

FERRAN

Crec que m'he perdut.

ALDONÇA

El teu?

FERRAN

El meu què?

ALDONÇA

El teu matrimoni.

FERRAN

Ah, sí, sí. El meu. A tope.

ALDONÇA

Uau. Uau, uau. Uauauau. Merda, tia, merda. Vull dir, joder.

FERRAN

Què passa?

ALDONÇA

Aldonça, tia, Aldonça... No, tia, no. Perdona, no podem seguir parlant.

FERRAN

Per què?

ALDONÇA

No insisteixis. Adéu.

FERRAN

Bueno, pues. Bueno, pues adiós...

ALDONÇA

No hi insisteixis, et dic.

FERRAN

No, si no...

ALDONÇA

Ni una sola palabra ni besos ni miradas apasionadas. Para.

FERRAN

P... Paro!

ALDONÇA

El meu terapeuta m'ha prohibit establir relacions sexoafectives amb persones emocionalment no disponibles.

FERRAN

Com?

ALDONÇA

Clarament ets una persona emocionalment no disponible.

FERRAN

Has dit sexoafectives?

ALDONÇA

Para. No hi insisteixis.

FERRAN

A veure, jo diria més aviat políticament no disponible.

ALDONÇA

Uau. Políticament. Ja. No. Ves-te'n. Ves-te'n.

FERRAN

Bueno... Només en potència.

ALDONÇA

Uau. Només en potència. Ja. Hmmm.

FERRAN

Pensa que ara, a més, en potència també soc rei.

ALDONÇA

Uau. A tope. I has dit que et deies...?

FERRAN

Ferran.

NARRADOR/A

I diu la llegenda que va ser així, potser, que Ferran i Aldonça van demanar unes pizzes, van mirar una peli, i per allò que les mesures contraceptives no estaven a l'ordre del dia van acabar concebint... Però res. No he dit res. Perquè això ells encara no ho sabien. El que sí que sabien és que poc després el Ferran, la seva mama i els seus assessors acabarien de lligar el matrimoni i...

FERRAN

Tia, tia. Això ja ho tenim fet. Escolta, escolta. (*S'escura la gola.*) Ferran, no podrà: Ordenar res sense la firma d'Isabel.

ALDONÇA

Ahà.

FERRAN

Atorgar mercès sense l'OK d'Isabel.

ALDONÇA

Uau.

FERRAN

Atorgar gràcies sense l'aprovació d'Isabel.

ALDONÇA

Però vols dir / que no...

FERRAN

No podrà abandonar Castella sense el consentiment d'Isabel-

ALDONÇA

Pollito / una cosa...

FERRAN

I no podrà emprendre cap empresa sense el consentiment de-

ALDONÇA

Ferran!

FERRAN

Sí?

ALDONÇA

Com dir-ho... Vols dir que...

FERRAN

Bueno, bueno, ja. Però, eh! No diu res sobre les relacions sexoafectives.

NARRADOR/A

I allò que es veia tan llunyà, aquell matrimoni entre Ferran i Isabel que semblava gairebé una broma, un entreteniment, s'acosta a marxar forçades.

FERRAN

Pollito, pollito. Que em caso.

ALDONÇA

Merda.

FERRAN

Avui m'han pres midas per la corona.

ALDONÇA

Merda. Emocionalment no disponible. / Joder.

FERRAN

Políticament. Políticament no disponible.

ALDONÇA

Parla amb la teva mare. No sé digue-li algo, Ferran / hòstia que-

FERRAN

Uf. Uf. És que la mama ja saps com es posa i a mi m'agafa una mena de no sé què que- Potser no caldria, no? Vull dir que... Fem un peta?

ALDONÇA

Hem de parlar.

FERRAN

Què?

ALDONÇA

Que hem de parlar.

FERRAN

Ja estem parlant.

ALDONÇA

Un *the talk*, Ferran, un *the talk*.

FERRAN

Un de- què?

ALDONÇA

Una cosa important.

FERRAN

Ai, pollito, tinc mal de cap. No puc pensar. Passa'm el *metxeru*.

ALDONÇA

Estic prenyada.

Silenci incòmode. Fulles arrossegades pel vent.

FERRAN

El petes tu, o el peto jo?

NARRADOR/A

I així és com els nostres protagonistes, a falta de planificació parental, tenen un bon marron i un bon bombo. Encegats per l'amor, la luxúria, i probablement també per la boira, els amants de Cervera, tonto ell i tonta ella, decideixen que no es poden separar.

FERRAN

Fote-li més cotó fluix, fote-li. Que es noti que tens una bona-

ALDONÇA

Una bona què, Ferran.

FERRAN

Aviam, aviam. Vull dir... Posats a demanar, jo voldria tenir una bona-

NARRADOR/A

Però Ferran, que a part de tap de bassa tampoc és cap *geni*, ha estat incapaç de parlar amb la seva mare, Juana.

FERRAN

Sí, bueno, és que vosaltres no l'heu vist quan s'enfada, *sas*?

NARRADOR/A

Així que els dos amants han ordit un intel·ligentíssim pla per tal que Aldonça es pugui passejar per la cort dels futurs Reis Catòlics com per casa seva:

FERRAN

Buah tia, transvestir-te d'home. No perquè se m'hagi acudit a mi, però és la millor idea de la baixa edat mitjana fijo.

ALDONÇA

Passa'm el barret aquell d'ala. I els pantalons.

FERRAN

Dona el pego. Ningú ens descobrirà, pollito.

ALDONÇA

Pollito, et seguiré fins la fi del món, tenint en compte que la Terra és plana.

FERRAN

Total, pollito. Fote-li més cotó fluix, fote-li. Que es noti que tens una bona-

ALDONÇA

Una bona què, Ferran.

NARRADOR/A

I ves, que viatgem en l'espai i en el temps, i tornem a ser a la cort de la reina Isabel, que ja és reina i ja té corona perquè ja s'ha casat amb Ferran.

CORT

Tiene una peca en la nariz.

CORT

Curioso que remarques la peca, querida, cuando lo que canta es el tamaño de la-

NARRADOR/A

Ferran i un home curiós acaben d'entrar per la porta i tothom -les dames de companyia, els servents, els bufons i el llarg

etcètera de persones variades- s'ha posat a elucubrar sobre la identitat d'aquest personatge amb alçada de catedral i constitució de ploma que nosaltres ja coneixem bé.

ISABEL

Pero ¿Quién es «ese»?

NARRADOR/A

I això que de sobte arriba a orelles de la reina, a través de la seva criada que li ha dit un cuiner que li ha dit un mosso de quadra i així anant enrere unes 25 persones fins al venedor de cotó fluix de la ciutat de Cervera, que aquell home curiós a qui estem anomenant «home curiós» però a qui la reina anomena «ese», doncs a la reina Isabel primera, Chavelita per als amics, li arriba a les orelles que aquell «ese» no és «ese», sino que és «esa».

ISABEL

¿Esa?

FERRAN

Pollito mío...

ISABEL (*seca*)

A mi me llamas tocinillo, Fernando.

FERRAN

Po.. to... Agh! No estás enfadada, ¿no?

NARRADOR/A

I la reina no està enfadada, no. La reina sembla que està-

ALDONÇA (*a Ferran, en veu baixa*)

Pollito, em sembla que està-

ISABEL

Cabreada. Cabreada, Fernando. Estoy-

NARRADOR/A

I si hi ha res pitjor que una reina grassa amb un vestit que val un imperi, és un reina grassa, amb un vestit que val un imperi-

ISABEL

Cabreadísima.

FERRAN

¡Ay, mamá!

NARRADOR/A

Exclama Ferran.

ALDONÇA

Creix una mica!

NARRADOR/A

Espeta Aldonça.

ISABEL

¿Quién es esa?

NARRADOR/A

Pregunta la reina.

FERRAN

¿«Esa», quién?

NARRADOR/A

Despista Ferran.

ISABEL

No despistes, Ferran, no despistes.

CORT (*murmurant*)

Érase una mujer a una nariz pegada.

ALDONÇA

Disculpa?

FERRAN

No és el que sembla, tocinillo de cielo. No... no és el que sembla, lo que parece! Esa... Ese, ese! Ese es...

ALDONÇA

El seu assessor personal.

FERRAN

Eso, eso. Mi asesor personal.

ALDONÇA

Sí.

ISABEL

Ya, claro.

FERRAN

Y todes estamos muy contentes de que esté aquí. ¿Verdad?

ISABEL

¿Todes?

ALDONÇA

Todes?

FERRAN

Bueno, sí, todes. Todis. Es que ahora mismo tengo un problema con el género, tocinillo. Es que... ¿no podríamos ser todos... todes? ¿Un poco más genderfluid? No... ai, m'estic liant.

NARRADOR/A

Ferran se sent atrapat.

FERRAN

No puc pensar.

NARRADOR/A

Ferran busca una sortida.

FERRAN

Eeeh... ehheh.

NARRADOR/A

Ferran no troba cap sortida.

ISABEL

¿Y pues?

NARRADOR/A

Ferran passa a l'acció.

FERRAN

Tocinillo, tengo jaqueca. (*Exagerant:*) Uf! Ai, quin mal de cap. Me tengo que ausentar. Adiós. Adeu. Déu.

Cop de porta.

NARRADOR/A

I Ferran, que com hem comprovat reiteradament no es caracteritza per la seva valentia, marxa seguit pel seu seguici, valgui la redundància, fent crits molt elaborats, amb aquest mal de cap digne del pitjor dels-

ISABEL

¡Actorillo de pacotilla! Ya viene siendo hora de que llegue el Siglo de Oro y nos enseñen un poco a todos como funciona eso del teatro. ¡Falso! ¡Sobreactuado! Qué poco sentido de verdad.

Silenci incòmode.

ALDONÇA

Eh... bé, «Su Majestad» / jo...

ISABEL

Déjate de rimbombancias, que yo soy muy campechana. A ver: ¿Te puedo hacer una pregunta?

ALDONÇA

Per su-

ISABEL

¿Indiscreta?

ALDONÇA

Bue/no...

ISABEL

Claro que puedo. ¡Soy la reina! Veámos... Cómo formularlo... (*Baixa el to.*) ¿No es un poco tonto, el Ferran este?

ALDONÇA

Bé, sí, potser sí, però-

ISABEL

Mejor, mejor. ¿Y no crees que tiene un poco de *mamitis*?

ALDONÇA

Bé, sí, potser sí, però-

ISABEL

Mejor, mejor. Pues ya está, podrías retirarte. Bueno, no. Otra cosa. Eso... eso... Ese... bulto tuyo de los pantalones... es... es... es falso, ¿no?

ALDONÇA

Cotó fluix.

ISABEL

Ah, ya.

ALDONÇA

¿Mejor?

ISABEL

Mejor. ¿Te gustan los toros?

NARRADOR/A

El fet és que tot això, si no històricament exacte o políticament correcte, sí que és cert, certíssim que està basat en una història real. Real i reial. I bé, que aquesta obreta, aquest conte, s'acaba aquí, perquè...

ISABEL

Un momento, niña...

NARRADOR/A

Pero su majestad- Perdón. Isabel, es que esto ya se acaba. Estoy haciendo una conclusión, un cierre, y-

ISABEL

Quiero dirigirme a mis súbditos.

NARRADOR/A

¿Qué súbditos?

ISABEL

A los del futuro, por supuesto. (*S'escura la gola.*) ¡Súbditos! Soy la madre de vuestro reino. Os parecerá...

NARRADOR/A

Un momento Isabel. No-

(*Prosaica:*) Sí, vale, son dos. Dos reinos. Però... ¡Tú espérate!

A ver. (*Grandiloqüent:*) Os parecerá mentira, diréis, que nosotros vuestros antepasados basemos los cimientos del reino en un engaño como este, ¿no?

NARRADOR/A

Isab-

ISABEL (*prosaica*)

Me refiero a la boda, no al disfraz. (*Grandiloqüent:*) Dejémos de moralismos absurdos. Todo el mundo sabe que este matrimonio es una farsa. Llámale unión dinástica. Acción política. Económica. Fusión de empresas. Trapicheo partidista... En definitiva, puro teatro. El hecho es que la gente se podría quejar, claro. Pero... ¡Nadie dice nada! Y yo me digo a mi mism-

NARRADOR/A

Isabel...

ISABEL

¡Shh! Yo me digo a mí misma: ¡Mejor, mejor! Porque tanto monta monta tanto, pero lo que yo digo va a misa. Que por eso soy católica. Y lo que yo digo es que farsa a farsa y teatro a teatro, este reino va a ser uno, grande y-

Una música grandiloqüent i preferiblement horterera interromp ISABEL i tanca l'escena (de l'època o estil que es cregui convenient: màquina, cuplet, trap, reggaeton, pasdoble...)

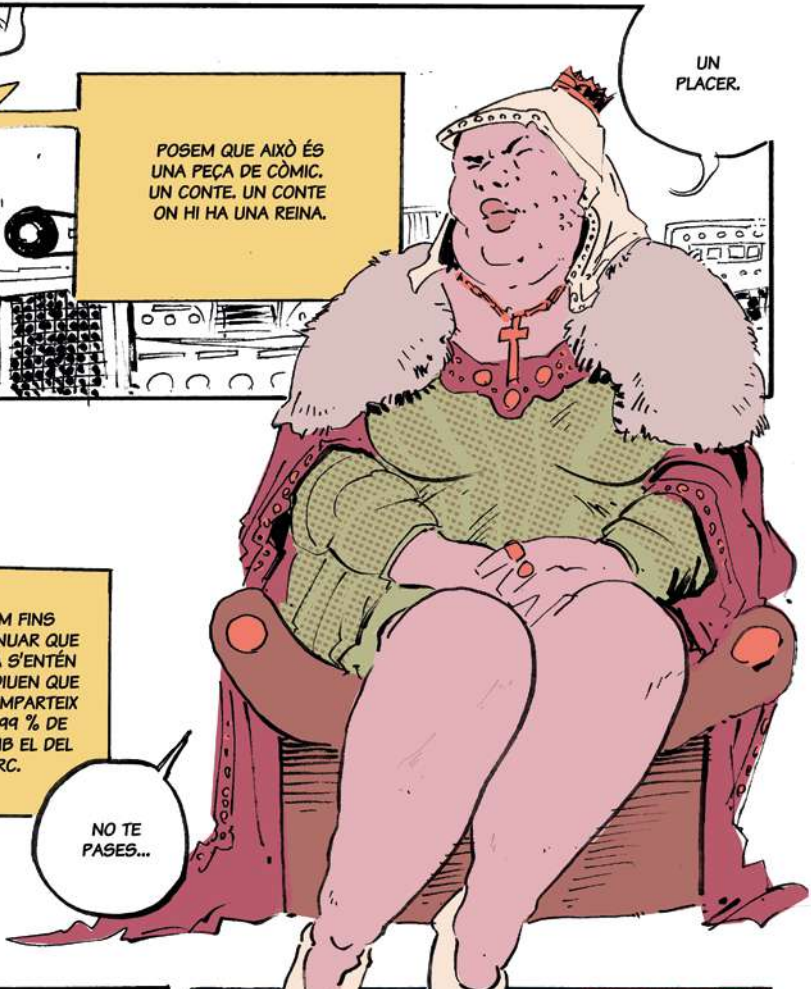
UN PLACER.

SÍ, UNA REINA. AQUESTA REINA ARA TÉ CORONA, PERÒ ABANS ERA UNA PRINCESA SENSE CORONA. ARA TÉ CORONA I ÉS REINA, PERQUÈ S'HA CASAT. AQUESTA REINA, QUE ABANS ERA UNA PRINCESA, PODRÍEM DIR QUE ÉS MÉS AVIAT GRASSA, CALÒRICA.

PODRÍEM FINS I TOT INSINUAR QUE MIRANT-LA S'ENTÉN AIXÒ QUE DIUEN QUE L'HUMÀ COMPARTeix MÉS DEL 99 % DE L'ADN AMB EL DEL PORC.

NO TE PASES...

AIXÒ SÍ: VA VESTIDA AMB UN VESTIT QUE DIRÍEM QUE VAL UN IMPERI. UN IMPERI SENCER.

¡PERO QUÉ VESTIDO!

ORO, PLATA... SEDA...

¡QUÉ LUJO!

EL VESTIDO MÁS RICO QUE SE HA VISTO EN TODAS LAS CORTES DE EUROPA.

EUROPA!!!

QUÉ PALABRA TAN SONORA. EUROPA.

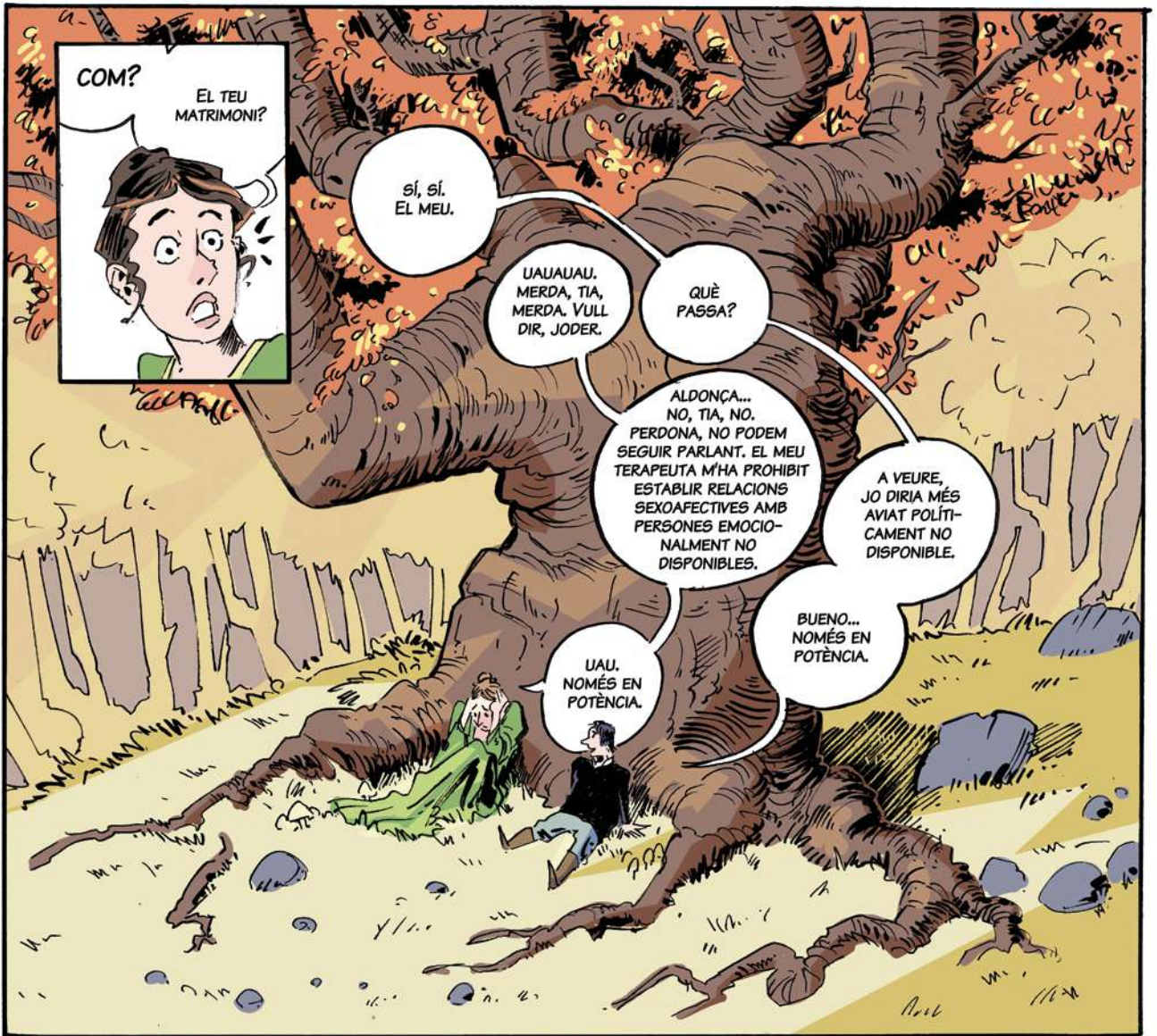

EUROPA COMO CONCEPTO AÚN NO EXISTE.

TÚ ESPERA.

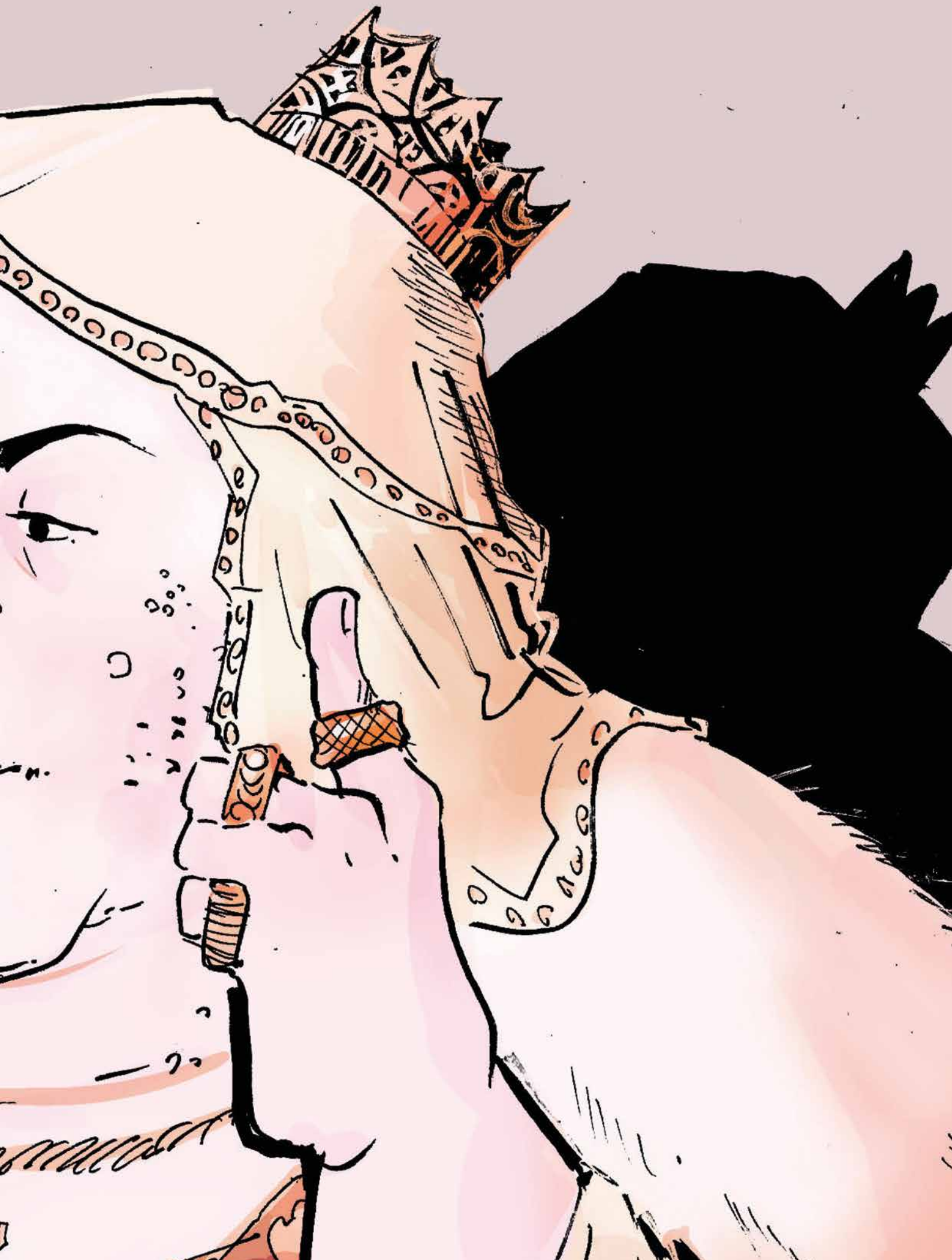

I DIU
LA LLEGENDA QUE VA
SER AIXÍ, POTSER, QUE FERRAN
I ALDONÇA VAN DEMANAR UNES
PIZZES, VAN MIRAR UNA PELI,
I PER ALLÒ QUE LES MESURES
CONTRACEPTIVES NO ESTAVEN
A L'ORDRE DEL DIA VAN ACABAR
CONCEBINT... PERÒ RES. NO HE
DIT RES. PERQUÈ AIXÒ ELLS
ENCARA NO HO SABIEN. EL QUE
SÍ QUE SABIEN ÉS QUE POC
DESPRÉS EL FERRAN, LA SEVA
MAMA I ELS SEUS ASSESSORS
ACABARIEN DE LLIGAR EL
MATRIMONI I...

LA VEU SILENCIADA

de Tona SIÑOL

Il·lustració i còmic de Marc Novoa
Escola JOSO: Centre de Còmic i Arts Visuals

PERSONATGES

MOSSÈN > David VERT

RESPONSABLE > Marc RIUS

DONA > Anna CASTELLS

CORS > Maria PUIG

SENYORA DEL BARÓ DE CERVELLÓ > Chantal AIMÉE

DIRECCIÓ > Rafel PLANA

ESPAI SONOR > Adrià MARTINEZ CASSORLA

Nota de l'autora

Un guió (→) al final d'una rèplica indica que la rèplica següent interromp de forma brusca l'anterior.

L'església de Sant Vicenç dels Horts. Missa de 12 h d'un diumenge de celebració. Remor de feligresos.

MOSSÈN

Germans, aneu-vos-en en pau. Bé, com ja sabeu avui ens hem reunit tots a l'església per celebrar l'aniversari d'una troballa molt especial. Aquells que no us vulgueu quedar, avui el Senyor ens regalat un dia ben assolellat: qui voldria quedar-se tancat entre aquestes velles i sabies parets? Tingueu la plena llibertat de marxar sense fer gaire enrenou, això sí, perquè tot seguit començarem l'acte. Gràcies. Avui celebrem una diada especial i és que fa 14 anys que, arran de les obres que es van realitzar aquí a l'església per dotar-la de calefacció radiant, es va fer una troballa històrica.

Se sent cert rebombori al fons de la sala.

MOSSÈN

Si us plau, silenci. Aquesta troballa històrica no és una altra que la de la tomba del Baró de Cervelló. Segurament el 17è baró de la vila, però això ja ho deixo al nostre convidat, el responsable de les excavacions que ha accedit a fer-nos una petita «classe» entorn de la figura d'aquest personatge.

RESPONSABLE

Gràcies. Com bé deia el mossèn, aquí s'hi van trobar les restes del baró. La tomba de l'església parroquial de Sant Vicenç pertany a la família dels Cervelló. La jurisdicció feudal dels Cervelló comprenia els termes de Cervelló, la Palma de Cervelló, Pallejà, Sant Boi, Sant Vicenç dels Horts, Torrelles... De fet, aquesta nissaga tenia l'origen en el castell termenat de Cervelló, que fou venut el 992 per Ramon Borrell i Ermengol, fills del comte Borrell II, a Bonfill, senyor del castell de Masquefa; van ser els seus descendents qui van prendre el nom de Cervelló...

Se senten cops a les portes de l'església, i certa cridòria com si algú volgués entrar.

MOSSÈN (al responsable)

Segueixi, segueixi.

RESPONSABLE

El 1411, però, la baronia fou adquirida pels Ballester, cognomenats Bellera per matrimoni, i passà als seus successors, els Luna, als Ansa, als Ivorra, als Copons. A qui pertanyen aquestes restes, però? Es tracta de Guillem Ramon d'Iborra i Calva Anca, baró de

Cervelló i de Bellera, senyor de la vila de Sant Vicenç dels Horts. Probablement era el 17è baró de Cervelló, mort –segons la làpida– el 31 d'agost de 1707; amb tot, aquesta tomba és un enterrament secundari, ja que la làpida es va signar el 3 de juny de 1750, un cop inaugurada l'església nova, on som ara.

Les portes de l'església s'obren de bat a bat amb un cop fort i se senten consignes feministes.

RESPONSABLE (*a l' MOSSÈN*)

Crec que haurem d'aturar la conferència.

MOSSÈN

Si us plau, calma, calma tots plegats.

RESPONSABLE

Qui són?

MOSSÈN

No ho sé, estic tan sorprès com vostè. Senyoretetes, senyoretetes, si us plau... estem enmig d'un acte...

DONA

Al que tenim tot el dret d'assistir per expressar-nos en llibertat.

MOSSÈN

Evidentment, però no poden interrompre amb aquesta... senyoreta, no pugi a l'altar, li ho prego-

DONA

Vostè hi veu cap «senyoreta» aquí.

RESPONSABLE

De quina dona oblidada parlen?

MOSSÈN

Com?

RESPONSABLE

A la seva pancarta.

MOSSÈN

Crec que serà millor que avisi a la policia. Deixi'm el seu telèfon, si us plau.

L'església, finalment, ha estat ocupada per un grup feminista per fer-hi la seva protesta. El mossèn, alterat, parla per telèfon. Se senten proclames de fons.

MOSSÈN

Sí, truco de l'església Sant Vicenç Màrtir. Una protesta ha tallat la nostra celebració... No ho sé, pel cap baix diria que són un grup de 25 dones. Joves, sí. No ho sé, què volen: que els hi preguntis? Mare de Déu, ara s'han tret les samarretes.

DONA

Cap més dona serà oblidada per la història. Cap més veu serà silenciada!

MOSSÈN (*que segueix parlant per telèfon*)

Sí, això que sent n'és una...

RESPONSABLE

Perdoneu, potser si en parlem ens podeu fer entendre què demaneu.

DONA (a l' MOSSÈN)

Està trucant a la policia?

MOSSÈN

Afanyin-se, s'estan posant violentes.

DONA

Violentes? Només li he fet una pregunta.

MOSSÈN

No, no van armades... Gràcies.

DONA

Increïble: prou repressió!

El mossèn penja el telèfon. Se senten les proclames «Prou repressió» i «Donem veu a les silenciades» de fons.

DONA

Aquesta és la nostra única arma.

MOSSÈN

No! La tomba del Baró de Cervelló, no! És patrimoni municipal.

RESPONSABLE

Què hi posa en aquest paper que hi han enganxat?

MOSSÈN

«Aquí hi reposa una dona silenciada.» Però què s'empatollen?

DONA

Segons els informes aquí jau.

MOSSÈN

Descansa en pau. «Jau»? No és un gos.

DONA

Aquí JAU el Baró de Cervelló i les restes d'una noia adolescent, de la que se'n desconeix la identitat.

RESPONSABLE

Sí, si no recordo malament no es van poder identificar les restes, més enllà de certificar per la roba i els ossos que es tractava d'una noia jove.

MOSSÈN

També hi havia l'ossari de part de la família sota el taüt del Baró i no en fem cap drama.

DONA

Per què no se'n parla? Per què no s'anuncia en els fulletons turístics? Per què se silencia una part de la història del poble? Qui era aquesta dona?

Fem un salt temporal i ens plantem, directament, a l'antiga església de Sant Vicenç dels Horts el 1707.

MOSSÈN

Senyora, aquest havia de ser unencontre privat i, pel cap baix, hi ha unes 25 dones aquí. (*Tanca la porta de la sagristia amb cura.*) Es diu que les tropes de Felip V tenen ulls arreu.

SENYORA DEL BARÓ DE CERVELLÓ

Hem sigut molt curoses a l'hora de trobar-nos.

MOSSÈN

Hi ha guardes a cada cantonada...

SENYORA

Si pregunten, contesti que hem vingut a confessar els nostres pecats per netejar l'ànima del meu difunt marit, el seu senyor.

MOSSÈN

El Baró de Cervelló, al cel sia.

SENYORA

No crec que oposin resistència a que una fidel esposa vingui a concretar els detalls de les exèquies pel seu marit.

MOSSÈN

No, senyora. Però el que vostès em demanen...

SENYORA

No ho ha de saber ningú!

DONA

Em fa l'efecte que el consagrahòsties no està per la causa.

MOSSÈN

Mostri una mica més de respecte, està davant de Déu.

SENYORA

Si us plau.

MOSSÈN

No és moment d'enemistar-nos amb ningú, i aquestes senyoretetes...

DONA

Hi veu cap senyoreta aquí, llepacalzes?

SENYORA

SI US PLAU!

DONA

Disculpi... (*amb sorna:*) mon senyor.

SENYORA

Aquestes, dones, són ciutadanes valentes que estan lluitant contra les tropes del duc Felip d'Anjou, contra Castella i contra França.

DONA

Visca Carles III!

Les 25 dones esclaten amb proclames a favor de Carles III.

MOSSÈN

Silenci!

DONA (*que s'hi encara*)

I visca la nostra jove companya que ha mort defensant el que és nostre.

MOSSÈN

Tan jove, una veritable pena. Però, senyora cregui'm, no és sensat posicionar-se d'aquesta manera tan clara; a més, per tots és sabut que entre aquestes «lluitadores» hi ha bandoleres, oportunistes... i qui sap si la mateixa difunta ho era.

DONA

Com diu?

MOSSÈN

Facineroses que tan mal han obrat per la seva gent i les seves terres, i que només han portat problemes al seu marit, en pau descansi, i a la baronia.

SENYORA

I és per això que confio en la seva discreció i saber fer.

MOSSÈN

Però el seu marit...

SENYORA

És mort.

DONA

Hi ho va fer ben calent i amb la panxa plena.

Les dones riuen.

DONA

I sense prendre gaire partit en tot el que està succeint.

SENYORA

No dubteu mai del meu compromís amb totes vosaltres, doncs. El baró ja no pot dir-hi la seva, i, qui ho havia de dir, ens farà el seu servei.

DONA

A Déu gràcies.

DONES

Amén.

MOSSÈN

Blasfèmies, no...

SENYORA

Vull que sigui enterrada, secretament, a la tomba del meu marit.

MOSSÈN

Això és una injustícia!

SENYORA

Com injusta va ser l'execució d'aquesta noia i el futur que li espera.

DONA

Ser esquarterada i llençada als porcs.

SENYORA

Suposo que com jo, vostè també creu en el bon repòs de les ànimes.

MOSSÈN

I és clar, però...

SENYORA

Vostè no ha de patir per res. Jo mateixa em faré càrrec dels costos.

MOSSÈN

I el cos?

DONES

Nosaltres el portarem. Hem fet tractes amb un dels guardes que custodia el dipòsit... ha resultat molt fàcil comprar-lo.

MOSSÈN

I si ens descobreixen?

SENYORA

Això depèn de vostè. Ha de ser sepultada en la més estricta intimitat, la nit abans de l'enterrament del Baró. Sense flors, sense laments. Cap nom a la llosa, ni res que pugui identificar-la. Per preservar el seu descans.

DONA

Només aquest rosari entre les mans. Ella, més enllà del que vostè pugui pensar, era creient. Si li plau beneir-lo abans de posar-li.

MOSSÈN

Així ho faré.

Fem un salt temporal i ens plantem, directament, a l'antiga església de Sant Vicenç dels Horts el 1717. L'església està en flames. Rebombori de gent al voltant.

MOSSÈN

Senyora, estem perduts.

SENYORA

Què ha passat?

MOSSÈN

El foc ha començat a la sagristia... estic convençut que ha estat un càstig diví pel que vam fer amb el seu marit.

SENYORA

O un ciri encès.

MOSSÈN

Senyora... què hi fa aquí?

SENYORA

M'han avisat part dels criats. Volen venir a exhumar al baró, perquè no sigui devorat per les flames.

MOSSÈN

Però, descobriran que no hi és sol enterrat...

SENYORA

Ho sé.

MOSSÈN

I deien que 1714 havia estat un mal any...

SENYORA

No blasfemi! Ho hem d'aturar, sigui com sigui.

MOSSÈN

I què pretén que faci? On portarem els dos fèretres?

SENYORA

A l'església nova... la que va quedar interrompuda per la guerra.

MOSSÈN

Mare de Déu.

SENYORA

Serà una bona excusa per acabar-ne la construcció, ser el lloc de repòs del baró.

MOSSÈN

Però com els carregarem fins allà?

DONA

D'això ens n'ocupem nosaltres.

MOSSÈN

Vostès un altre cop? Senyora, no en vull saber res.

DONA

On va?

MOSSÈN

A buscar ajuda.

DONA

És un netejacristos covard.

MOSSÈN

Miri: no tolero—

SENYORA

Si us plau, faci-ho per la meva família, pel baró, per l'estima que li tenia. Si tot això veu la llum, em penjaran.

Les portes de l'església s'obren de bat a bat. Una munió de feligresos ve a socórrer la parròquia.

SENYORA

Si us plau...

El Mossèn respira fondo.

MOSSÈN

Germans, ràpid aneu amb galledes d'aigua a la sagristia, és on més urgeix la vostra ajuda.

VILATÀ

Però la tomba del baró...

MOSSÈN

No patiu, jo me'n faig càrrec. Els tractes amb la mort són cosa dels mossens.

VILATÀ

Ens faltaran mans...

MOSSÈN

Segur que aquestes dones valentes voldran donar-vos un cop de mà.

DONA

Anem-hi.

SENYORA

Vinc amb vosaltres.

Corredisses per apagar el foc.

MOSSÈN

Aneu-vos-en en pau.

Tornem a la temporalitat actual, dins l'església. Se sent el rebombori i algunes sirenes que venen de la plaça.

RESPONSABLE

Hi ha un bon merder aquí fora, a la plaça!

MOSSÈN

Se les han endut? A les *senyore*... dones, que protestaven?

RESPONSABLE

Sí, en un cotxe de la policia local, mentre la gent les increpava... Vol que l'ajudi a treure el cartell?

MOSSÈN

Com?

RESPONSABLE

El cartell que han enganxat a la tomba del baró, fa estona que hi té la mirada fixada.

MOSSÈN

«Aquí hi reposa una dona silenciada.» No, deixem-lo on està. Els morts... el passat, mereix ser recordat.

FINAL.

||

INCREÏBLE! PROU REPRESSIÓ!
AQUESTA ÉS LA NOSTRA ÚNICA ARMA!

INJUSTÍCIA!

INJUSTÍCIA!

QUÈ HI ESTÀ FICANT A LA TOMBA DEL BARÓ DE CERVELLÓ?!

SEMBLA UN PAPER... «CAP MÉS DONA SERÀ OBLIDADA»...

AQUÍ JAU EL BARÓ DE CERVELLÓ I LES RESTES D'UNA NOIA ADOLESCENT DE LA QUE SE'N DESCONEX LA IDENTITAT.

NO DIGUIS TONTERIES, DONA! AIXÒ NO...-

SÍ, SI NO RECORDO MALAMENT... NO ES VAN PODER IDENTIFICAR LES RESTES, MÉS ENLLÀ DE CERTIFICAR PER LA ROBA I ELS OSSOS QUE ES TRACTAVA D'UNA NOIA JOVE.

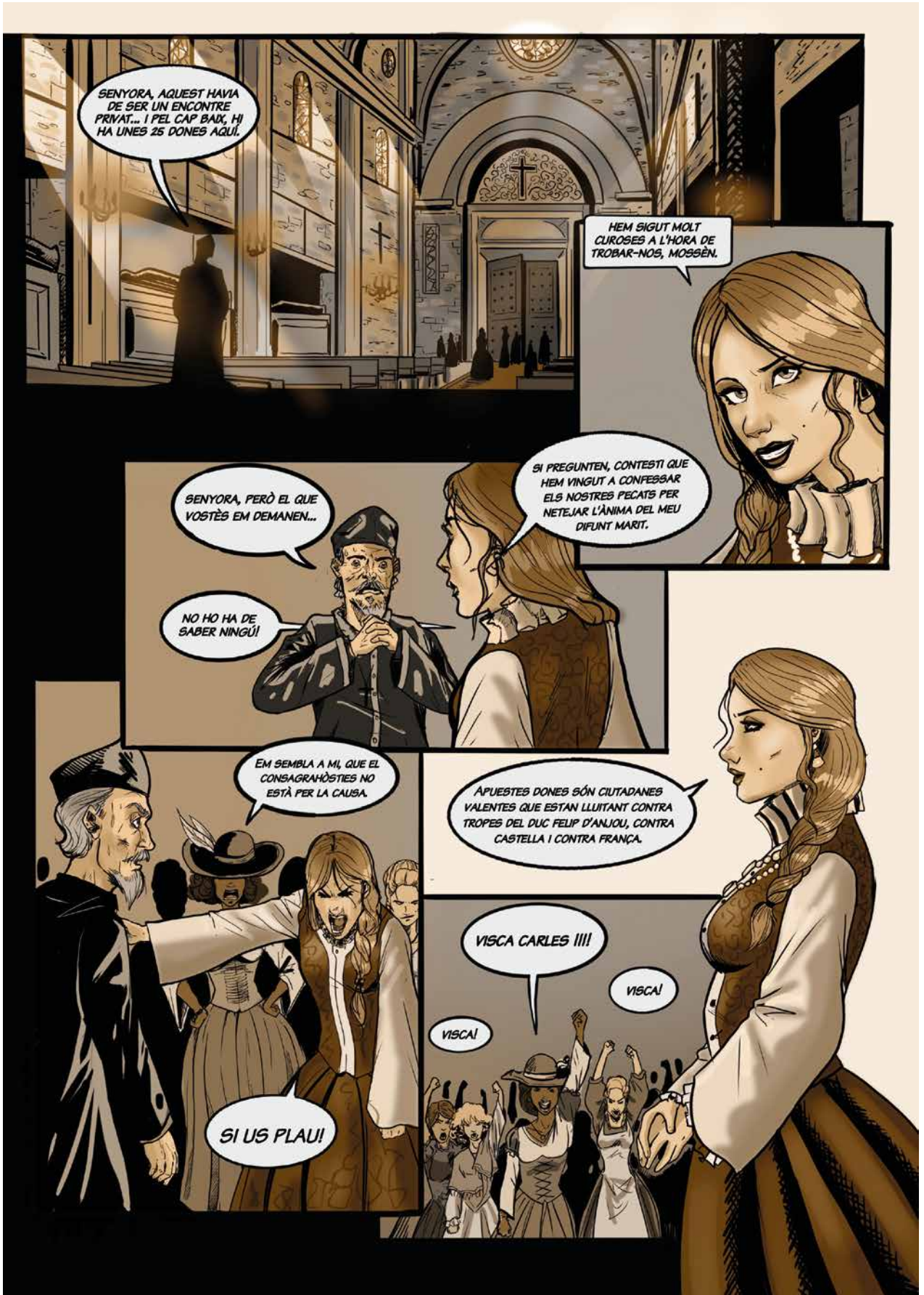
TAMBÉ HI HAVIA L'OSSARI DE PART D'UNA FAMÍLIA SOTA EL TAÛT DEL BARÓ I NO EN FEM CAP DRAMA...

I PER QUÈ NO SE'N PARLA? PER QUÈ NO S'ANUNCIA EN ELS FULLETONS TURÍSTICS? PER QUÈ SE SILENCIA UNA PART DE LA HISTÒRIA DEL POBLE? QUI ERA AQUESTA DONA?

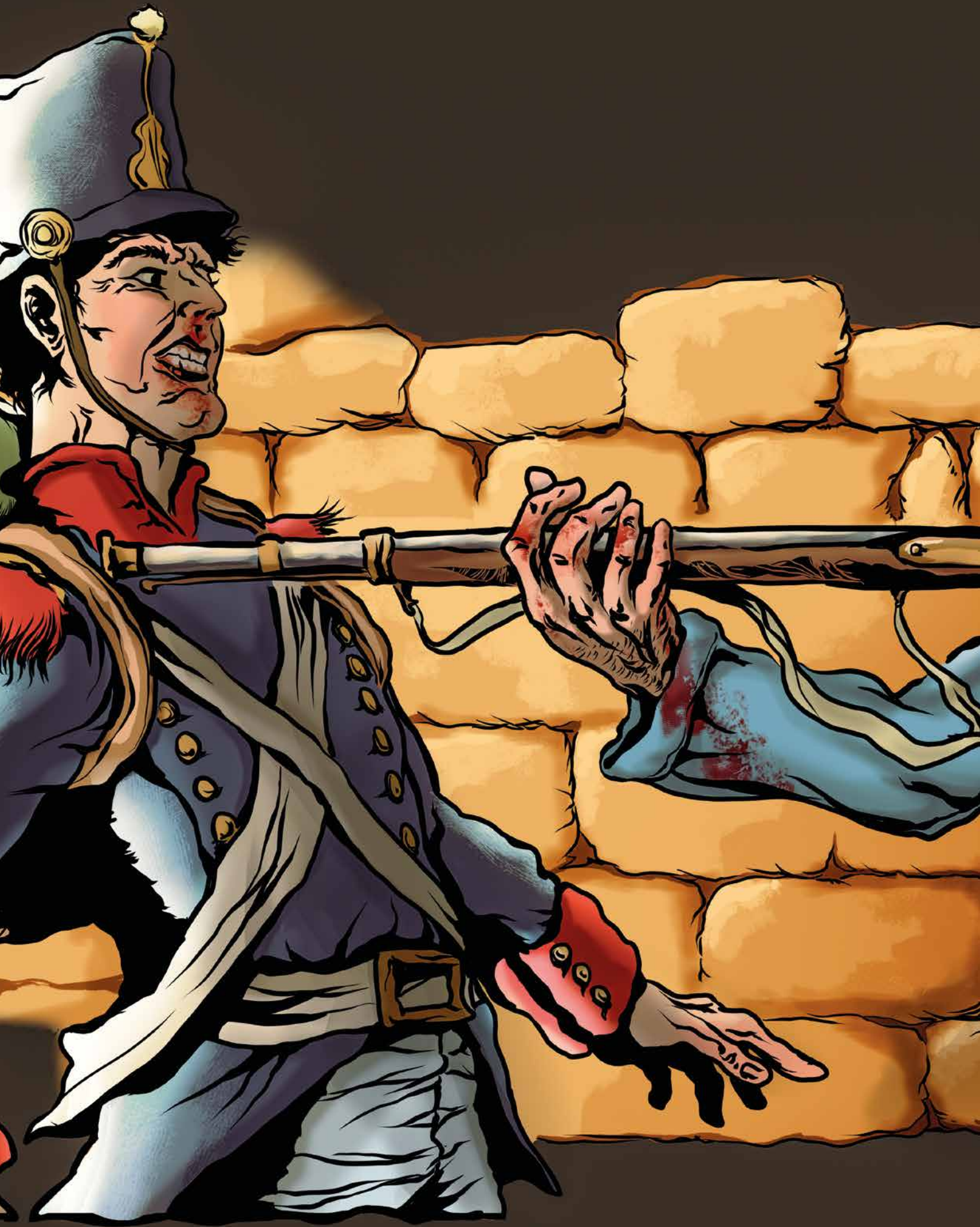

ANY 1707...

PALAU EPISCOPAL

Història-ficció on allò real
hauria de ser ficció i viceversa

de Mia **PARCERISA ALBACETE**

PERSONATGES

PERIODISTA > Marc RIUS

BISBE > David VERT

LA TRISTANY > Anna CASTELLS

VEUS DIVERSES > Chantal AIMÉE, Marc RIUS, David VERT,
Anna CASTELLS i Maria PUIG

DIRECCIÓ > Rafel PLANA

ESPAI SONOR > Adrià MARTINEZ CASSORLA

Maig del 2017

PERIODISTA

Xavier Novell, bisbe de Solsona, vincula l'homosexualitat amb la manca de figura paterna. Segons Novell cal preguntar-se si «el fenomen creixent de la confusió en l'orientació sexual de molts nois adolescents no deu ser deguda al fet que, en la cultura occidental, la figura del pare estaria simbòlicament absent, desviada, difuminada i fins i tot si la virilitat semblaria qüestionada».

Juny del 2017

Una assemblea. Debat intens.

LA TRISTANY

Eh, eh, calma, si us plau, tothom tindrà el seu torn de paraula, respectem-nos. Hi ha consens per a presentar una moció a l'Ajuntament per tal que el bisbe sigui declarat persona non grata a la ciutat?

VEUS

- Afegim-hi que no el convidin més al *palco* per Festa Major!
- (*Fent broma:*) Si au, que ens perdríem la xiulada!
- Homòfob de merda!

Juliol del 2017

PERIODISTA

El ple de l'Ajuntament de Solsona rebutja la moció contra el bisbe Novell.

El consistori ha mostrat disconformitat amb les declaracions del màxim representant del bisbat, però ha declarat que la moció va massa enllà.

Transició. Sona un fragment de la sardana de Solsona.

Febrer del 2021

PERIODISTA

El bisbe de Solsona diu que l'avortament és el genocidi més greu de la humanitat. Novell expressa que «Quan llegim que ja hem arribat a aquesta xifra de víctimes a causa de la Covid-19 tremolem.

Hipòcrites! Però si això és el que provoquem cada any a causa de l'egoisme que brolla del cor ferit d'aquesta generació sense amor!».

Març del 2021

LA TRISTANY

Alguna hipòtesi de com va acabar?

PERIODISTA

El ple de Solsona rebutja la moció de la condemna de les declaracions sobre l'avortament del bisbe.

El text demanava emetre un comunicat de condemna de les declaracions de Xavier Novell des del consistori i deixar de convidar el bisbe com a autoritat en les festivitats locals.

25 d'abril del 2021

LA TRISTANY

Bona nit a tothom. Esteu sentint el podcast especial i restringit *Solsona: 1837*. Ja sabeu com és Solsona i com som els solsonins que ni que sigui per folklore, ni que sigui perquè a Solsona som molt de Solsona i estimem tant Solsona que ens emociona qualsevol cosa de Solsona, i ei: que bonic que és això!, més enllà d'ideologies i per simple morbositat ens agrada dir que encara som una ciutat carlina. De fet n'és més la ciutat en general que la gent en particular. Però la ciutat la fa la gent...

Si heu accedit a aquest enllaç és perquè formeu part d'un grup rebel i reduït però també suficient. Estigueu atentes i mobilitzades perquè en no res passarem a l'acció. Agafeu allò bàsic per a subsistir uns dies i no us oblideu de la vostra protecció personal, de ben segur que rebrem visita policial.

Mentre us prepareu jo us acompanyaré amb unes paraules, uns mots del 1837 que donen nom a la nostra acció, mots que inspiren la nostra causa, per tal que comenceu a veure per on aniran els trets. Som-hi:

«RELACIÓN DE LO ACAECIDO EN LA CIUDAD DE SOLSONA DURANTE LOS DOCE DIAS QUE SUS BENEMÉRITOS PATRIOTAS TUVIERON QUE ESTAR ENCERRADOS EN EL CONVENTO DE MADRES MONJAS DE LA ENSEÑANZA.»

Òbviamment, el que va escriure això era dels altres. Seguim:

«A la una de la noche del viernes veinte y uno de abril último el centinela de la guardia que habia en el Palacio del Escmo. Ilmo. Sr. Obispo dio entrada á la facción por una ventana de dicho Palacio, que mira al camaril; punto á que puede acercarse cualquiera sin ser visto de ningun centinela, sino del que estaba colocado en la misma. Dicha facción se apodera inmediatamente de la guardia, la desarma y se coloca en los balcones que miran a la ciudad. Unos guardias dan aviso á la guardia de la Torre de Bonan de la novedad que ocurría, y el cabo manda á Miguel Reitg individuo de la misma á Palacio para

cerciorarse de lo ocurrido, y prevenir á los que ocupaban este punto estuviesen con vigilancia.

Llega el miliciano á Palacio; y en la puerta misma es sorprendido y desarmado por los facciosos.

Al propio tiempo se presenta allí un nacional de otra guardia; mientras prenden a este se escapa aquel. Al salir le disparan un trabucazo, no le aciertan y empieza a correr por las calles gritando que los facciosos estaban en el Palacio.

Sabedor el capitán de la primera compañía de nacionales Don Domingo Call que en el Palacio había alguna novedad, parte volando á este punto, y al entrar es asesinado. Otros varios nacionales hicieron lo mismo. pero como al acercarse les hacían un fuego horroroso, retrocedieron, habiendo quedado heridos dos de ellos llamado el uno Domingo Cabot y el otro José Culell.

Al ruido de los tiros, y con las voces que daba el nacional que escapó de las manos de los rebeldes, se pone toda la milicia y tropa sobre las armas y se reunieron en la plaza de la Constitución, que está en frente del Palacio.

El Comandante de armas Don Juan Bautista Roca fué de los primeros que comparecieron, y mientras estaba animando á la tropa y milicianos, y dando las órdenes oportunas para impedir que la facción saliese del Palacio, fué herido del pie, cuya herida ocultó para que la gente no desmayase, ypidió le diesen el brazo, alegando se le había torcido el pie.

Igualmente fue herido en aquel acto el comandante de la milicia Don Francisco Javier Cantons.

¡Manda luego el espresado Comandante de armas, á quien se debe nuestra salvación por su intrepidez, bizarro comportamiento y acertadas disposiciones, tocar generala y hacer un pregón para que bajo pena de la vida compareciesen todos los hombres y mugeres con picos y hazadones, y se forma inmediatamente una barricada delante la puerta misma del Palacio. Al propio tiempo se ocuparon y fortificaron las casas que hay frente de dicho Palacio y Catedral, con lo que pudo lograrse el contener á los facciosos.»

I així va ser l'inici: La nit del 20 al 21 d'abril de 1837, Benet Tristany i els seus homes van entrar al Palau Episcopal de Solsona i, un cop allà, van apoderar-se de la ciutat. Els afectes del govern van aixoplugar-se al convent de monges, convent que els carlins van assetjar fins el 2 de maig, quan les tropes del Baró de Meer, derrotades, van alliberar els assetjats tot facilitant-ne la sortida. L'endemà, dia 3, es va establir a Solsona la Junta Suprema Governativa de Catalunya.

En aquests fets hi ha la llavor i la inspiració de la missió que tot seguit emprendrem. Òbviament són uns fets molt concrets i ara descontextualitzats (o no), però aquests relats motiven més que cap *sit and talk* o que una cançó de Coldplay abans de jugar un derbi. En aquell moment era una feinada i t'hi jugaves la vida però no oblidem que la policia vindrà, que la policia és violenta i que la violència no només és física. El bisbe Novell, el seu

masclisme, la seva homofòbia i el seu classisme són violència. Per tot això us convoco avui, 25 d'abril del 2021, a la una de la matinada al pou de gel. Des d'allà pujarem cap a la plaça del bisbe i ocuparem el Palau. Si les autoritats no són capaces de reduir aquest personatge menyspreable, si no se'l pot expulsar com als isabelins venuts, encarreguem-nos nosaltres que aquest senyor vulgui marxar d'aquí.

Sona Viva la Vida de Coldplay.

Maig del 2017 // Periodista
 Xavier Novell, bisbe de Solsona, vincula l'homosexualitat amb la manca de figura paterna. Segons Novell cal preguntar-se si «el fenomen creixent de la confusió en l'orientació sexual de molts nois adolescents no deu ser deguda al fet que, en la cultura occidental, la figura del pare estaria simbòlicament absent, desviada, difuminada i fins i tot si la virilitat semblaria qüestionada».

Juliol del 2017 // Periodista
 El ple de l'Ajuntament de Solsona rebutja la moció contra el bisbe Novell. El consistori ha mostrat disconformitat amb les declaracions del màxim representant del bisbat, però ha declarat que la moció va massa enllà.

Febrer del 2021 // Periodista
 El bisbe de Solsona diu que l'avortament és el genocidi més greu de la humanitat. Novell expressa que «Quan llegim que ja hem arribat a aquesta xifra de víctimes a causa de la Covid-19 tremolem. Hipòcrites! Però si això és el que provoquem cada any a causa de l'egoisme que brolla del cor ferit d'aquesta generació sense amor».

Març del 2021 // Periodista
 El ple de Solsona rebutja la moció de la condemna de les declaracions sobre l'avortament del bisbe. El text demanava emetre un comunicat de condemna de les declaracions de Xavier Novell des del consistori i deixar de convidar el bisbe com a autoritat en les festivitats locals.

Bona nit a tothom. Esteu sentint el podcast especial i restringit Solsona: 1837. Ja sabeu com és Solsona i com som els solsonins que ni que sigui per folklore, ni que sigui perquè a Solsona som molt de Solsona i estímem tant Solsona que ens emociona qualsevol cosa de Solsona, i ei: que bonic que és això, més enllà d'ideologies i per simple morbositat ens agrada dir que encara som una ciutat carlina. De fet n'és més la ciutat en general que la gent en particular. Però la ciutat la fa la gent...

Si heu accedit a aquest enllaç és perquè formeu part d'un grup rebel i reduït però també suficient. Estigueu atentes i mobilitzades perquè en no res passarem a l'acció. Agafeu allò bàsic per a subsistir uns dies i no us oblideu de la vostra protecció personal, de ben segur que rebrem visita policial. Mentre us prepareu jo us acompanyaré amb unes paraules, uns mots del 1837 que donen nom a la nostra acció, mots que inspiren la nostra causa, per tal que comenceu a veure per on aniran els trets. Som-hi:

***RELACIÓN DE LO ACAECIDO EN LA CIUDAD DE SOLSONA DURANTE LOS DOCE DIAS QUE SUS BENEMÉRITOS PATRIOTAS TUVIERON QUE ESTAR ENCERRADOS EN EL CONVENTO DE MADRES MONJAS DE LA ENSEÑANZA*.**

Òbviament, el que va escriure això era dels altres. Seguim!

I així va ser l'inici: La nit del 20 al 21 d'abril de 1837, Benet Tristany i els seus homes van entrar al Palau Episcopal de Solsona i, un cop allà, van apoderar-se de la ciutat. Els afectes del govern van aixopugar-se al convent de monges, convent que els carlins van assetjar fins el 2 de maig, quan les tropes del Baró de Meer, derrotades, van alliberar els assetjats tot facilitant-ne la sortida.

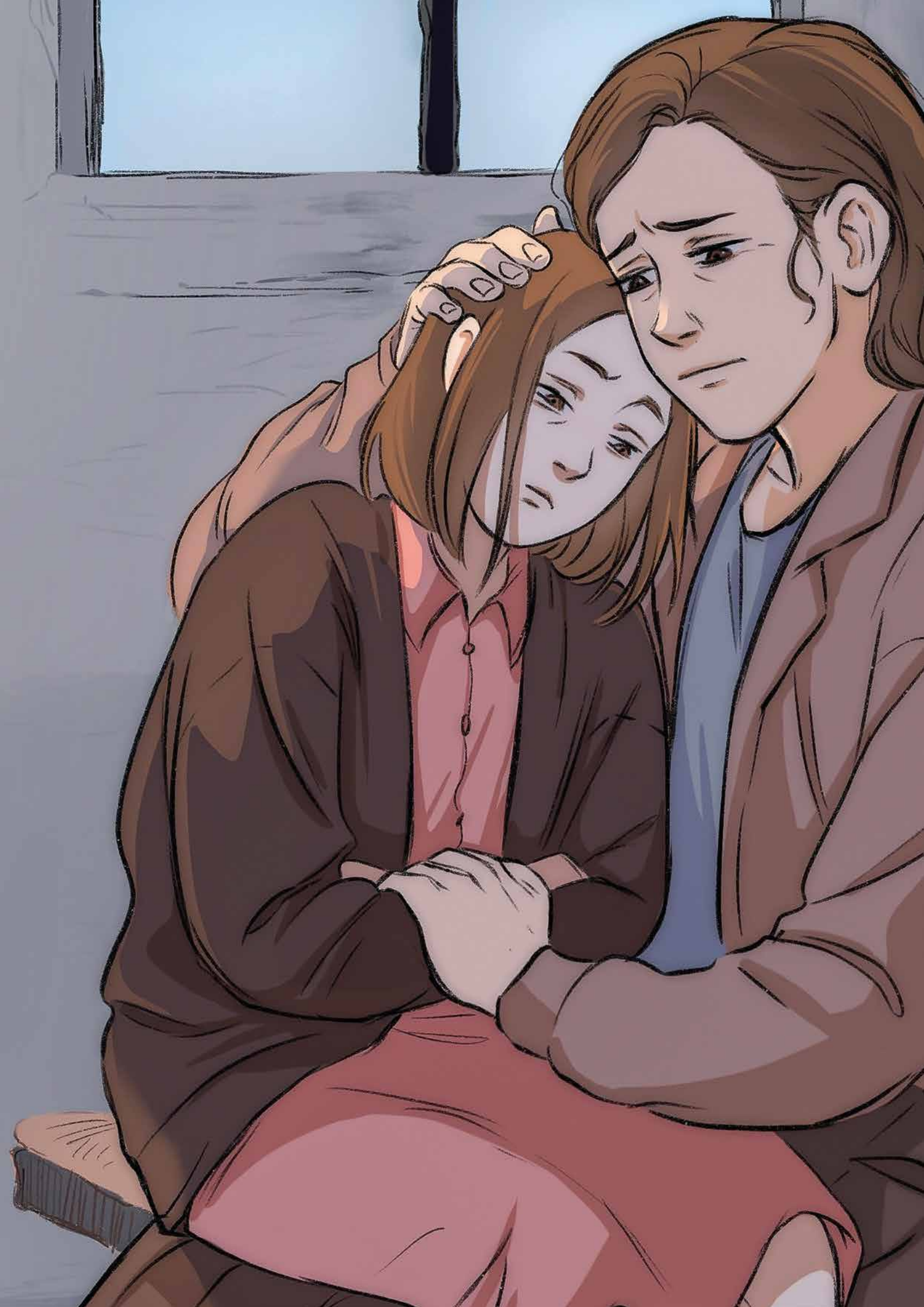
L'endemà, dia 3, es va establir a Solsona la Junta Suprema Governativa de Catalunya. En aquests fets hi ha la llavor i la inspiració de la missió que tot seguit emprendrem.

Òbviament són uns fets molt concrets i ara descontextualitzats (o no), però aquests relats motiven més que cap *sit and talk* o que una cançó de Coldplay abans de jugar un derbi. En aquell moment era una feïnada i t'hi jugaves la vida però no oblidem que la policia vindrà, que la policia és violenta i que la violència no només és física. El bisbe Novell, el seu masculisme, la seva homofòbia i el seu classisme són violència.

Per tot això us convoco avui, 25 d'abril del 2021, a la una de la matinada al pou de gel. Des d'allà pujarem cap a la plaça del bisbe i ocuparem el Palau. Si les autoritats no són capaces de reduir aquest personatge menyspreable, si no se'l pot expulsar com als isabelins venuts, encarreguem-nos nosaltres que aquest senyor vulgui marxar d'aquí.

RELOTGE I MIRALL

de Mònica MOLINS DURAN

Il·lustració i còmic de Laia Gañet
Escola JOSO: Centre de Còmic i Arts Visuals

DRAMATIS PERSONAE

NOI > Marc RIUS

NOIA > Anna CASTELLS

VEU > David VERT

DONA 2 > Anna CASTELLS

DONA 1 > Chantal AIMÉE

NENA > Anna CASTELLS

AMIC > Marc RIUS

DIRECCIÓ > Rafel PLANA

ESPAI SONOR > Adrià MARTINEZ CASSORLA

Nota de l'autora

Una barra diagonal en el diàleg (/)
indica l'inici de la rèplica immediatament posterior.

Un guió (–) al final d'una rèplica
indica que la rèplica següent interromp de forma brusca l'anterior.

NOI I NOIA, d'entre 20 i 30 anys

DONA 1 I 2, d'uns 35 anys (és el mateix personatge reflectit en un mirall. És decisió de direcció que sigui una mateixa intèrpret o dues de diferents)

AMIC, d'entre 30 i 40 anys

NENA, d'uns 8 anys

VEU (Es pot repartir entre els intèrprets que es cregui convenient.)

Sona el tic-tac d'un rellotge.

L'ARA D'AVUI (I)

VEU

Un noi i una noia. Fan caixes. Posen coses dins les caixes.

NOI

Què és, aquest rellotge?

NOIA

El de paret? No ho sé, ni idea.

NOI

És curiós, que encara soni, no? Fa un any que va morir l'àvia, i encara té corda. Mira, si és que el pèndol encara va d'un costat a l'altre.

NOIA

Crec que era del seu pare.

NOI

Qui era?

NOIA

Com?

NOI

El besavi.

NOIA

No ho sé! Per què

NOI

M'hauria agradat preguntar-li.

NOIA

El què?

NOI

A l'àvia.

NOIA

El què?

NOI

Aquest rellotge... tot. Saps? Hi ha tantes coses que... Creus que significava alguna cosa, per l'àvia?

NOIA

El què?

NOI

El rellotge.

NOIA

No ho sé. Què importa?

NOI

Bueno, no sé, vull dir... tota una vida i de sobte hi cap tot en quatre caixes i NOIA: És que no ho sabràs mai, si significava alguna cosa o no. No ho sabràs mai. És un rellotge, un tros de fusta i ferro. Saps?

NOI

Ja, però...

NOIA

Engranatges.

NOI

Però—

NOIA

Ja està.

L'ARA D'ABANS

DONA 2

Què esperes?

DONA 1

Espero que truquin a la porta i sigui ell.

VEU

Una dona seu. Una dona espera. La dona s'aixeca. La dona s'asseu. La dona mira una altra dona que té al davant. Les dones es miren. Les dones aparten la mirada.

DONA 1

Pots parar el rellotge?

DONA 2

Per què?

DONA 1

Em molesta. No para de sonar i tinc el tac-tac-tac aquí ficat dins el cap. Ja puc anar on sigui que no el paro de sentir. Sembla que es rigui de mi. Vull dir, que es rigui de la meua espera. La nostra espera. Ja sabem que estem esperant. I esperant. I esperant. I com més sona, com més va d'una banda a l'altra el pèndol, més em desespero jo. Saps? Tancada en aquest menjador donant voltes. D'un costat a l'altre, i d'un costat a l'altre.

VEU

La dona s'aixeca.
La dona va d'una punta a l'altra del menjador.
La dona torna.
La dona s'asseu.

DONA 2

Preferies estar tancada?

DONA 1

Ja estic tancada.

DONA 2

A la presó. Ho preferies?

DONA 1

Des del vaixell que no prefereixo res.

—

EL PASSAT (I)

VEU

Una dona, un home i una nena surten d'una casa que havia estat la seva.

NENA

I el rellotge del pare?

VEU

Diu la nena.

DONA 1

El rellotge s'ha de quedar aquí. Amb els mobles, amb els racons. Amb la llum que entra per la finestra.

NENA

Però com podem marxar deixant el temps enrere?

VEU

Diu la nena.

DONA 1

El rellotge ens regala el seu temps.

VEU

Diu la mare.

La dona, l'home i la nena pugen a un vaixell.

La DONA 1 resa. La sentim xiuxiuejar.

NENA

Què fas?

DONA 1

Reso.

VEU

El vaixell surt d'un port, cap a algun lloc. Algun lloc qualsevol lluny d'allà. Lluny d'aquí. El mar és com un mirall. El mar és la diferència entre la mort i la vida. El vaixell navega sobre aquesta diferència entre la mort i la vida. El vaixell és interceptat.

—

EL PASSAT (II)

VEU

La dona surt de la presó. La dona no vol parlar-ne, de la presó. Porta la filla en braços. Un amic de la família les porta a casa, en cotxe.

NENA

Què fas?

DONA 1

Callo.

NENA

No reses?

DONA 1

Ja no.

VEU

Una dona i una nena entren a una casa que havia estat la seva. La dona hi reconeix els mobles, els racons. Com la llum entra per la finestra. Però allò ja no és casa seva.

DONA 1

Això ja no és casa meva.

VEU

Diu la dona.

NENA

On és el pare?

VEU

Diu la nena.

AMIC

Tornarà.

VEU

Diu l'amic.

DONA 1

Farem que torni.

VEU

Diu la dona.

DONA 1

Però com?

AMIC

Pots enviar una carta.

DONA 1

Una carta? A qui?

AMIC

Als altres.

DONA 1

Als altres.

AMIC

Conec una senyora, una senyora poderosa, que d'escoltar la veu d'una dona...

DONA 1

La veu d'una dona.

VEU

La veu d'una dona.

AMIC

Pot moure els engranatges. Potser. Caldrà

DONA 1

Sí. Sí. Ja.

VEU

Un vaixell va ser interceptat. Un vaixell va ser forçat a tornar.
Un vaixell lliscava sobre el mar que era un mirall, des de la vida
cap a la

AMIC

Potser. Caldrà implorar.

DONA 1

Sí.

AMIC

Clemència.

DONA 1

Sí.

AMIC

Perdó.

DONA 1

Ja.

AMIC

Ho faràs.

DONA 1

Ho faré.

VEU

La nena s'acosta al rellotge de paret.

NENA

El rellotge del pare

VEU

diu.

DONA 1

Sí, el rellotge del pare.

NENA

Encara té corda.

—

L'ARA D'ABANS (II)

VEU

La dona s'aixeca.
La dona va d'una punta a l'altra del menjador.
La dona torna.
La dona s'asseu.

DONA 2

Què fas?

DONA 1

Espero que truquin a la porta i sigui ell.

DONA 2

I la nena?

DONA 1

Dorm.

DONA 2

Sap alguna cosa?

VEU

La dona mira l'altra dona que té al davant. Les dones es miren. Les dones aparten la mirada. Les dones deixen que el rellotge mesuri el silenci.

Tic-tac.

DONA 2

I la nena?

DONA 1

Dorm.

DONA 2

Sap alguna cosa?

DONA 1

Espera el pare.

DONA 2

Vols un got d'aigua?

DONA 1

Abans no el sentia. Vull dir sí que el sentia, sobretot quan donava les hores a la nit. I li deia al Manuel: tens una obsessió amb els rellotges i això no et pot fer bé. Tan obsessionat amb el temps. Tant voler veure com passa. Però ho deia per fer-li la guitza perquè en realitat em semblava bonic, el rellotge. Igual que les campanes de l'església. Saps? Em feien sentir a casa. Però ara... Ara això ja no és casa meva.

VEU

La dona s'aixeca.

La dona va d'una punta a l'altra del menjador com un pèndol.

La dona torna.

La dona s'asseu.

La dona deixa que el rellotge mesuri el silenci.

—

EL PASSAT (III)

VEU

La dona escriu una carta. Una carta d'una dona a una senyora.

La dona escriu. La dona arruga el paper. La dona vol posar en el puny que abraça el paper, que ofega el paper, tota la força del món. La dona pensa que si tingués un fusell no hauria d'arrugar amb força aquell paper, perquè posaria a la punta del fusell tota la força del món. Tot l'odi del món. La dona odia, ella que mai havia odiat, odia estar escrivint aquella carta.

VEU

La carta diu:

DONA 1

Apreciada senyora.

VEU

La carta diu:

DONA 1

De madre a madre...

VEU

La carta diu:

DONA 1

De mujer a mujer...

VEU

La carta diu:

DONA 1

Usted tiene el poder

DONA 2

Poder.

VEU

La carta diu:

DONA 1

La clemencia...

VEU

La carta diu:

DONA 1

El mismo dios...

DONA 2

Dios.

VEU

La carta diu:

DONA 1

Tengo fe en...

DONA 2

Fe.

VEU

I també diu:

DONA 1

Imploro clemencia. Imploro perdón.

DONA 2

El fusell a la mà.

VEU

La carta diu:

DONA 1

Por favor...

DONA 2

La ploma

VEU

La carta diu:

DONA 1

Postrada...

DONA 2

a la mà.

VEU

La carta diu:

DONA 1

A sus pies.

VEU

La carta acaba.

VEU

La dona vol arrugar el paper. Vol posar en el puny tota la força del món. La dona odia, ella que mai havia odiat, i amb tot l'odi, a falta de fusell, posa el paper dins un sobre.

—

L'ARA D'ABANS (III)

VEU

La dona seu. La dona espera. La dona s'aixeca. La dona s'asseu.
I la nena?

DONA 1

Dorm.

DONA 2

Sap alguna cosa?

DONA 1

Fa dies que només canta.

DONA 2

Què canta?

DONA 1

Cançons de mariners. Com havaneres.

DONA 2

Hauries de resar.

VEU

La dona mira l'altra dona. Les dones aparten la mirada. La dona resa.

—

EL PASSAT (IV) que s'acosta a l'ARA D'ABANS

DONA 1

L'home se sap presa de la seva pròpia mort. Potser per això troba gust en gestionar la mort dels altres. Com si això el fes menys mortal. Com si l'acostés més a Déu. Com si el convertís en Déu. I vaja, si gestiona la mort dels altres. Sobretot en aquests temps.

DONA 2

Com quan la nena juga a cromos de picar. Tu també ho feies. Te'n recordes?

DONA 1

Un joc de nens.

DONA 2

Un joc de poder.

DONA 1

Engranatges.

DONA 2

I has de fer veure / que-

DONA 1

Que et sembla normal. Normalíssim, vaja. És pervers, no? Perquè un dia reps una carta, una carta d'una senyora, que et diu que sí, que ha funcionat. Que aquest mercat de vides et somriu i que alliberaran el Manuel, a canvi de tres o quatre dels altres.

DONA 2

Una carta d'una senyora a una dona.

DONA 1

Apreciada...

DONA 2

Diu.

DONA 1

La súplica...

DONA 2

Diu.

DONA 1

La clemència...

DONA 2

Diu.

DONA 1

A mis pies.

DONA 2

El joc del poder.

DONA 1

A canvi de tres o quatre dels altres. A canvi.

DONA 2

Engranatges.

DONA 1

I sembla que llavors torna la fe.

DONA 2

Hauries de resar.

DONA 1

Aquella que havia marxat, perquè l'home havia usurpat el lloc de Déu, sembla que torna. I parenostre i avemaria, i vinga esperar i donar voltes al menjador amunt i avall tac-tac-tac perquè aviat, si tot va bé-

DONA 2

I què no hauria d'anar bé?

DONA 1

- aviat sonarà la porta i serà ell, prim i lleig i tot i així ell. Aquí a casa que ja no és casa nostra tot i els objectes. Tot i la llum que entra per la finestra. Ja no és casa perquè ara casa només pot ser lluny. En algun lloc qualsevol lluny d'aquí.

DONA 2

Mar enllà.

Comença a sentir-se el rellotge.

VEU

La dona mira l'altra dona que té al davant. Les dones es miren. Les dones aparten la mirada. La dona s'aixeca. La dona va d'una banda a l'altra del menjador. La dona s'asseu. Les dones es miren.

Mentre passa tot això sona, murmurat, l'avemaria dit per la DONA 1.

—

MENTRESTANT

VEU

Des que es firma una sentència fins que s'executa poden passar mesos. Això és el més habitual.

L'AMIC parla per telèfon.

AMIC

Sí, la opinión de que se canjeaba era unánime. Sí. No. Por eso llamo, para saber qué— sí. Para saber qué ha ocurrido.

/

VEU

Segons com, també poden passar setmanes.

AMIC

Orden tajante llegada esta mañana por teléfono. Sí. Ya.

/

VEU

0 fins i tot dies.

AMIC

Póngame con el cuartel General de Zaragoza. Sí, ya sé que son las cuatro de la mañana. Díganle quién llama.

/

VEU

Però a vegades, des que es firma una sentència fins que s'executa, només passen hores.

AMIC

A qué se debe éste cambio radical? Su mujer escribió a— Teníamos todos entendido que la liberación era inminente, en cambio— Teníamos claro— Estaba ya firmado que su vida se canjeaba por—

/

Es penja el telèfon.

VEU

Des que s'escriu una carta fins que la rep el destinatari poden passar hores. Això és el menys habitual. Tenint en compte la distància, el transport, l'estat de les carreteres, el risc de les carreteres, les intercepcions, que passin hores no és realista. El més normal, per molt urgent que sigui el correu, és que passin dies, setmanes, mesos.

VEU

Carta d'un amic a una dona.

AMIC

Fragment.

VEU

La carta diu:

AMIC

Durant tota la nit vaig fer els impossibles per tractar d'evitar-ho.

VEU

La carta diu:

AMIC

Probablement aquesta carta t'agafi esperant que truquin a la porta i sigui ell.

VEU

La carta diu:

AMIC

Ho sento.

VEU

La carta diu:

AMIC

Vaig trucar a Saragossa a les quatre del matí. El general es va posar al telèfon en saber de què es tractava. Em va dir que era impossible. Que la resolució era definitiva. L'intercanvi que havies aconseguit escrivint a la senyora, l'intercanvi del Manuel per tres o quatre dels altres, estava ja tancat en ferm. Però per algun motiu, algun motiu que mai sabrem, els nostres acabaven d'executar a tots els presos en el canvi. La notícia acabava d'arribar i va motivar la resolució d'aturada de la negociació i la immediata execució de sentència.

VEU

La carta diu:

AMIC

Jo mateix el vaig portar al fossat. Abans de separar-nos el vaig abraçar. Tan obsessionat amb el temps, em va dir. Tan voler veure com passa.

VEU

La carta diu:

Sona un tret.

NENA (*en un altre pla de realitat*)

Què en quedarà, de tot això?

L'ARA D'ABANS (V)

VEU

La dona seu. La dona espera. La dona s'aixeca. La dona s'asseu.
La dona mira a l'altra dona. Les dones pertanyen la mirada.

DONA 1

Pots parar el rellotge?

DONA 2

Per què?

DONA 1

Em molesta.

DONA 2

Al Manuel li agrada el tac tac tac.

VEU

La dona s'aixeca. La dona s'asseu.

DONA 2

Què esperes?

DONA 1

Que truquin a la porta i sigui ell.

VEU

I vinga esperar i donar voltes al menjador amunt i avall tac-tac-tac perquè aviat, si tot va bé, i què no hauria d'anar bé? aviat sonarà la porta i serà ell, prim i lleig i tot i així ell.

DONA 2

Què penses?

DONA 1

Penso en el temps. En quin sentit té. Què en quedarà, de tot això?

DONA 2

Caixes.

DONA 1

Com?

DONA 2

En quedaran caixes.

VEU

Les dones aparten la mirada.

Algú pica la porta. La dona s'aixeca. El rellotge sona. La porta s'obre. La porta...

DONA 1

No és ell.

DONA 2

Qui és?

DONA 1

És una altra carta.

DONA 2

De qui?

DONA 1

D'un amic.

VEU

El rellotge mesura el silenci.

VEU

Carta d'un amic a una dona. La carta diu:

Sona un tret. El rellotge s'atura moments després de sentir el tret.

VEU

El rellotge s'atura. Res mesura el silenci. La mort mesura el silenci.

La dona s'asseu. La dona aixeca la mirada. Mira el mirall que té al davant. Un mirall que és com un mar. Un mar que et porta de la vida a la-

L'altra dona, la del mirall, li retorna la mirada. Les dones es miren. Les dones aparten la mirada.

La dona arruga el paper. La dona vol posar en el puny que abraça el paper, que ofega el paper, tota la força del món. La dona pensa que si tingués un fusell no hauria d'arrugar amb força aquell paper. Des de la punta del fusell, la dona escriuria una carta. La carta diria:

DONA 1

Execució és una paraula cruel.

DONA 2

No. *Execució* és una paraula, simplement.

DONA 1

Executar vol dir 'portar a terme'. Si la mort és el res, executar vol dir no portar res a terme.

VEU

Si hagués estat escrita. Si hi hagués hagut odi i fusell. Això és el que hauria dit la carta. També hauria dit:

DONA 1

Una carta d'una dona a una altra dona.

VEU

La carta hauria dit.

DONA 1

Una execució és una execució.

VEU

La carta hauria dit.

DONA 1

Ull per ull.

VEU

La carta hauria dit.

DONA 1

Déu no és déu.

VEU

La carta hauria dit.

DONA 1

Déu no existeix des que l'home existeix.

VEU

La carta hauria caigut al mar.

Però ja no hi ha odi, ni fusell. No hi ha res. Hi ha una dona davant d'ella mateixa. En un mirall. En el mirall, apareix una nena.

DONA 2

I la nena? Sap alguna cosa?

DONA 1

Ho sap tot.

NENA

No reses?

VEU

Diu la nena.

DONA 1

No, canto.

La DONA 1 canta. La sentim xiuxiuejar.

VEU

I la dona s'aixeca. La dona va fins al rellotge. Posa en marxa el rellotge.

Tac-tac-tac.

DONA 1

Què en quedarà, de tot això?

VEU

La dona deixa que

DONA 1

I la nena?

DONA 2

Algún dia serà àvia.

DONA 1

Què en quedarà, de tot això?

NENA

Caixes.

VEU

Diu la nena. La dona deixa que el rellotge mesuri el silenci.

—

L'ARA D'AVUI (II)

NOI

Què és aquest rellotge?

NOIA

No ho sé, ni idea.

NOI

És curiós, que encara soni, no? Fa un any que va morir l'àvia, i encara té corda. M'hauria agradat preguntar-l'hi.

NOIA

El què?

NOI

Aquest rellotge... tot. Saps? Hi ha tantes coses que no sabrem mai. Creus que significava alguna cosa, per a l'àvia, aquest rellotge?

NOIA

No ho sé. Què importa?

NOI

Bueno, no sé, vull dir... tota una vida i de sobte hi cap tot en quatre caixes.

NOIA

És que no ho sabràs mai, si significava alguna cosa o no.
No ho sabràs mai. És un rellotge, un tros de fusta i ferro.
Saps?

NOI

Ja, però...

NOIA

Engranatges.

NOI

Però

NOI

Mira, s'ha aturat.

NOIA

El què?

NOI

El pèndol. Ha parat de moure's.

NOIA

Va, fica'l a la caixa.

NOI

Però...

NOIA

Fica'l.

VEU

Un noi i una noia. Fan caixes. Posen coses dins les caixes. Tasses,
plats, gerros, figures de ceràmica, llibres, cartes... un rellotge
i un mirall. La caixa és plena. Tanquen la caixa. Res no sona.
I a dins la caixa, que es tanca, es fa fosc.

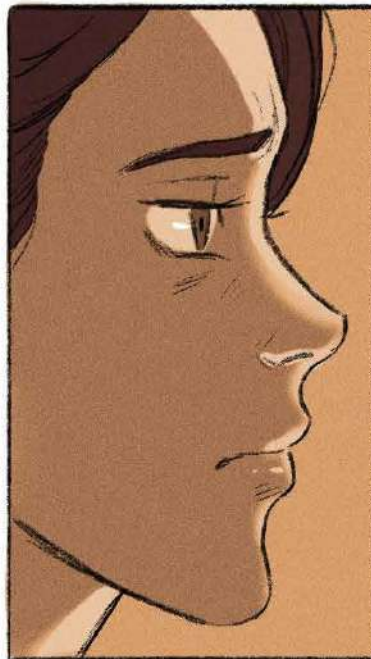
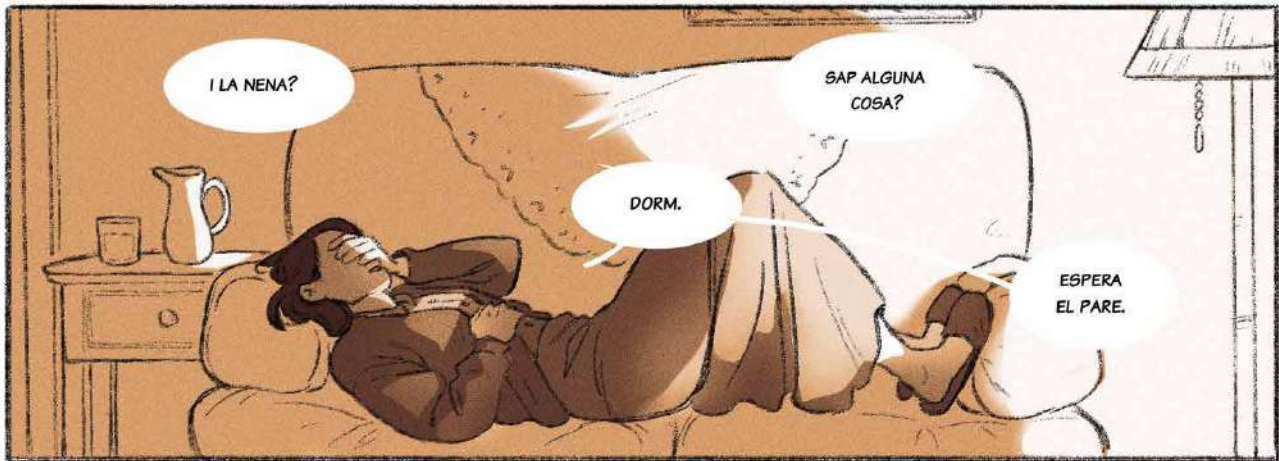

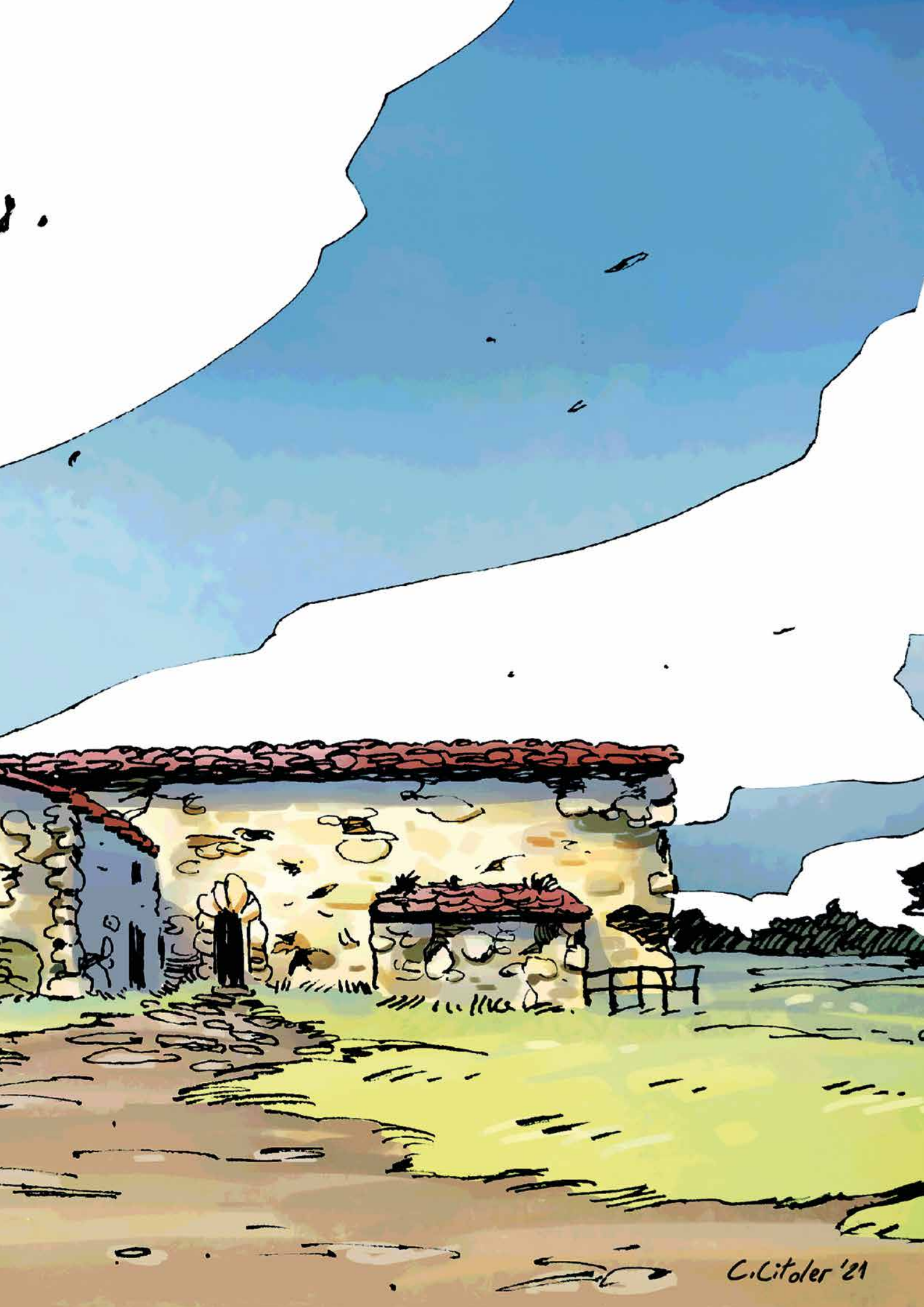

C. Citoler '21

ANTETRANSICIÓ

Lo maqui intersex
dels Països Catalans

de Joan **ESCRIVÀ-ESCOLÀ**

Il·lustració i còmic de Carles Citoler
Escola JOSO: Centre de Còmic i Arts Visuals

A la Rosa i al Joan,
que ho han fet tan bé com han sabut

PERSONATGES

FLORENCI > Marc RIUS

SOLE > Anna CASTELLS

DIRECCIÓ > Rafe1 PLANA

ESPAI SONOR > Adrià MARTINEZ CASSORLA

Agraïments

A Martín Iturralde, Francesc Massip, Marta Borrás, Andrea Bel i Maria Casterà. Les seues aportacions han carregat de valor històric i lingüístic aquesta peça. Sense memòria ni llengua –amb totes les seues varietats– no hi ha poble.

Anys cinquanta. FLORENCI i SOLE, entre la trentena i la quarantena, es retroben en una entrevista a la presó de Lleida temps després d'haver compartit molt més que lluita a l'Agrupació Guerrillera de Llevant i Aragó. Tenen un vidre entremig i utilitzen un telèfon de mà per comunicar-se. Parlen en valencià de transició (tortosí).

Se sent la cançó *La presó de Lleida*, de Roba Estesa amb col·laboracions de Flora Sempere i David Payà (*El Diluvi*) i Mireia Vives i Borja Penalba [minuts 0:55-1:50].

FLORENCI

Si has vingut a organitzar-me la vida a la presó..

SOLE (*entusiasmada*)

T'ho has de pendre amb filosofia. Recorde que quan va acabar la guerra les presons estaven plenes a rebentar i les companyes del penitenciari de les Corts van fer un equip de bàsquet. Es feen dir les roiges.

FLORENCI (*assenyalant el lloc de vigilància i fluix*)

Al tanto en lo què dius que mos estan escoltant.

SOLE (*mirant el vigilant*)

Lo que mos hauria d'escoltar està pesant figures. No·l veus?

FLORENCI (*mirant el vigilant*)

A eixe li toca los dimarts i dijous. No sé si és ruc o del partit.

SOLE (*rient*)

Potser les dos coses.

FLORENCI (*rient*)

Segur. S'ha de ser ruc per seguir al partit.

SOLE

A mi mai me van acullir del tot al partit. Ni al partit, ni a cap altre puesto, que sempre m'hai hagut d'obrir pas entre·ls hòmens per a puguer fer la revolució.

FLORENCI

No tots los hòmens som iguals.

SOLE

No ho dia per tu, ia hu saps.

FLORENCI

Sí, ia hu sé. Creu-me que no hu hai tingut gens fàcil io.

SOLE

No·t van tractar bé als maquis?

FLORENCI

Al principi sí.

SOLE

I quan io vaic faltat, després d'eixir-ne?

FLORENCI

Aquí estic, no·m veus? Tancat a la presó i en faldetes.

SOLE

Has tingut mala sort que t'anganxés la policia andorrana. No?

FLORENCI

No sé si tot és cosa de la sort.

SOLE

Què vols dir?

FLORENCI

Ia ho saps. Mentre vaic fer d'eunuc no va haver cap problema. Em van ensenyar a llegir i vaic poder dixar les faldetes i vestir-me d'home com sempre havia volgut. Però em tractaven com a vatos. Com un home en responsabilitats de dona. Només podíem tocar les armes per llimpiar-les. (*Se'n riu.*) Mos van relegar a la reraguarda, a fer d'enllaços i contactes als pobles. Proveir d'aliments i poca cosa més. Me vaic cansar de baixar a les cases de Rossell a buscar minjar. Io crec que lo pijor malson dels hòmens del partit era vore una dona armada, o qualsevol cosa que no fos un mascle ibèric, a primera línia. Quan estàvem a les muntanyes, algun d'ells va intentar jaure amb mi, dient-me que entre camarades se podie compartir tot i que era normal i que no m'havie de preocupar per açò meu... Com que al campament lo partit prohibie les relacions entre hòmens i dones, en temps de guerra tot forat és trinxera... Tu i Cèlia només estàveu disponibles per apagar los vostres propis focs i ho fèeu en qui vos abellie, moltes vegades entre vates mateixes. A més, éreu molt calculadores en los cicles fèrtils. En mi era diferent. Quan arribave la primavera mos amparràvem per les parets en eixe campament i de tant en tant mos consolàvem mútuament. Què t'hai d'esplicar... Però a mi no m'abellie repetir en qualsevol i aquí van començar los problemes. Quan tu ia havies marxat i la retirada mos va portar fins a Andorra, en lo temps me vai anar fartant del meu paperot de drap brut i vai dir a un camarada que estava dasta al monyo d'eixe secretisme, que ho volia esplicar a la resta i normalisar la situació. Llavors tot es va complicar, me va amenaçar un parell de voltes i va acabar rebentant.

SOLE

Eixes acusacions són molt greus, Florenci!

FLORENCI

Penses que m'ho hai inventat?

SOLE

No. Te crec. Però és tan vergonyós...

FLORENCI

Io tinc vergonya d'haver-me cregut que era possible fer la revolució al costat d'hòmens a qui en realitat només los preocupe amb qui se giten cada nit.

SOLE

Pareix que el masclisme no n'entengue de dretes ni d'esquerres.

FLORENCI

Ham estat en mans d'idiotes que no saben tocar una arma ni un cos que no segueix el seu.

SOLE (*torbada*)

A les nits m'ofegue, he d'obrir les finestres i agafar aire fort quatre o cinc voltes ans de tornar al llit de matrimoni. Necessite aire. Allavons recorde aquelles llargues nits entre muntanyes, al campament, amb tu i Célia al voltant del foc i entre germanes, quan los altres se quedaven bevent dins la cabanya. Estàvem plenes de nervis i d'il·lusió, nos buscàvem en mirades profundes i llampegants. Volíem saber més les unes de les altres i la nit pareixie que mai havia d'acabar. Les brases aspetegaven fort. Volíem guanyar-hu tot. Te'n recordes? (*Pausa. Penedida:*) Mai haguera hagut d'eixir d'eixe campament. I jure que canviaria tota aqueixa esperada llibertat de l'exili per un sol minut en tu i Célia vora el foc.

FLORENCI (*tocat pels records*)

Què vols?

SOLE

No hu sé.

FLORENCI

Si no hu saps, veste'n. Serà millor. (*Pausa llarga.*) T'has separat?

SOLE

No oficialment. Hai tornat de l'exili perquè nos astem donant un temps.

FLORENCI

I què faràs ara?

SOLE

No hu sé. (*Pausa.*) Si has d'organitzar-me la vida de soltera martxe!

FLORENCI (*riu*)

D'acord. (*Pausa.*) Te veig molt bé.

SOLE

Io a tu també! (*Entusiasmada i fluix:*) Porte notícies. M'ha costat 3.000 pessetes fer-les entrar.

FLORENCI (*curiós*)

Notícies... (*Pausa.*) Hui no hai dormit massa bé.

SOLE

Per què? Nyirvis?

FLORENCI

Mira'm! Me veus? (*Pausa. Assenyalant una plaqueta:*) Veus què hi posa aquí? (*Pausa.*) Què hi posa aquí? (*Violentament:*) Llitx!

SOLE (*entretallada*)

Teresa. (*Pausa.*) Pla. (*Pausa.*) Messeguer. (*Pausa. Plorosa:*) Però io te miro als ulls i seguixes sent tu. Tu entre muntanyes, alçant lo braç i cridant-me. (*Posant la mà sobre el vidre que la separa de Florenci:*) Soc aquí, Florenci!

FLORENCI (*penedit del to agre d'abans. Posant la mà a l'alçada de la de SOLE, a l'altra banda del vidre*)

Gràcies, Sole. (*Pausa.*) L'avogada diu que potser podem conseguir el trasllat a una presó d'hòmens a la llarga. Preferisc passar

desapercebut fins que arribe eixe dia. Tinc prou en lo franquisme com per a embolicar-me amb la psiquiatria del règim ara. Si parle massa me vindran a buscar i me faran preguntes. Tinc temor que me vullguen tallar lo que no me van tallar a Vallibona quan vaig nàixer. Que vulguen convertir-me en una nina de porcelana.

SOLE

No digues eixes coses!

FLORENCI (*després d'una pausa*)

Tornarem al Maestrat tu i io?

SOLE

De moment, encara estic casada.

FLORENCI

Espere tindre forces per tornar-t'ho a preguntar quan puga eixir d'aquí. Llavors ia seré molt vell.

SOLE

No digues rucades.

FLORENCI

És la veritat.

SOLE

T'estaré esperant i pujarem muntanya amunt. L'aire fred de la matinada mos correrà entre les cames i mos perdrem en los bels del ramat.

FLORENCI

No vullc que m'esperes sola.

SOLE

T'esperaré acompanyada.

FLORENCI

Tu i qui més?

SOLE

Io i Cèlia i les camarades i les amigues i la família...

FLORENCI

No en vullc saber res de la família. Ia-m van putejar prou mentre van poder.

SOLE (*fluix i amb clandestinitat*)

Porte una carta de ta mare.

FLORENCI

Si eixes són les notícies que t'han costat 3.000 pessetes fer entrar, te les podies estulviar. (*Enfadat:*) Ia pots emportar-te la carta i lo remitent. Res més?

SOLE (*mostrant dissimuladament la carta*)

No pense martxar fins que l'agarres.

FLORENCI

Pos io sí que me'n vaitg. Adeu!

SOLE

Ets massa dur en ella.

FLORENCI

Saps què és dur? Dur és que ton pare i ta mare t'inscriguen com a dona al registre perquè no tens un penis prou gran

i vullguen estulviar-te lo servici militar. Dur és que t tracten com una bèstia salvatge que només servix per a criar ramats. Que t'amaguen d'un món de persones que se'n riuen de tu quan te veuen i que l'únic que saben fer és insultar-te perquè troben que'l teu cos és monstruós. Que t criden Teresot! Dur és que no t'ansenyen a lleigir i que només te dixen txafar l'escola per a pendre la refotuda comunió. Dur és la ràbia i la impotència que sints quan la guàrdia civil i el «teniente Mangas» te fan despullar i emportar fins a saciar la seua curiositat per saber com una pastora és mitat home i mitat dona. I que t diguen que has de fer bondat i cremen la cabanya del teu amo encabat. Dur és que ls teus camarades no t tracten com un igual i que no puguen parar de preguntar sobre la teua condició i n'abusen. (*Cada cop més exaltat:*) Dur és que t'atribuisquen crims que no has ni imaginat perquè al nacionalcatolicisme li interesse reforçar la monstruositat de tot allò que s'escape d'una cigala penetrant i una cova condescendent. Dur és que les manilles no t dixen moure les mans durant tres dies. Dur és podrir-te en una presó on no t reconeixen ni com l'home que ets.

SOLE

No volia menystindre lo teu patiment, disculpa.

Florenci plora.

SOLE (*commoguda*)

Plores com un heroi. Dignes que no tots los crims que t'atribuïxen són mentida. Dignes que los assassinats grotescos plens de sordidesa, en què les clavegueres franquistes te difamen per sembrar pànic a la dissidència política, són vritat. Que lo setmanari *El Caso* no s'equivoca. Que lo mite de la Pastora existix. Dignes que sí, que la teua sagnia ha fet tremolar lo règim i que este té los dies contats. Que tens les mans brutes de la sang d'una vintena de guàrdiacivils, set alcaldes i un capellà. Potser és això lo que necessite sentir i lo que m'ha portat aquí, a visitar-te a la presó de Lleida. Dis-m'ho! Algun dia a la ràdio parlaran de tu i les teues gestes. Dis-m'ho... (*S'emociona.*)

FLORENCI

He fet lo millor servici que he pogut a les classes populars. Però creu-me que tot això ha sigut i sirà del tot insuficient per tombar un règim apuntalat des de fora. La gent del partit ha begut massa txampany i ia pensen més en lo sindicat que'n la trinxera. Als maquis mos han dixat més penjats que un xoriço. A mi només me quede esperar un juí sumaríssim, solitud i repressió. Si no m'ejecuten, lo règim me mortificarà en vida. M'enviaran a pudrir-me en alguna presó subalterna a l'atra punta de la península aon només puga sentir la nostra llengua en somnis. (*Pausa.*) Porta la carta!

SOLE

Com?

FLORENCI (*exaltat*)

Que·m dones la puta carta!

Sole fa passar un sobre per la ranura del vidre que la separa de FLORENCI, qui obra el sobre i en treu una postal i un paper, i hi clava la mirada.

FLORENCI (*emocionat*)

És l'ermita de santa Àgueda aon me van batejar. (*Silenci.*)

SOLE

Recorde la nit que m'hi vas portar. (*Pausa.*) No cal que llitxgues la carta si no vols.

FLORENCI (*Pausa llarga. Llegeix en veu alta la carta de la mare.*)

Astimat fill meu, hai sabut que ara-t diuen Florenci. M'agrade. Sole m'ha dit que estaràs a la presó molt de temps. Espere que pugues trobar-te bé dins de les dificultats. Com més a prop de la llibertat estan les persones, com tu, més vos la volen furta, per l'anveja que sinten quan vos veuen. La gent sap que eixes coses que feu són per a bé. Quan tornes a Vallibona tindràs una gran rebuda, tot lo poble se bolcarà només arribar. I tan roí que et posaven i tot, baixaran de totes les masies i fins te besaran la mà i tot. Te tractaran com l'home que sempre-t sentires. Desitje que encara ho puguem vore! (*Pausa. Segueix llegint cada cop més emocionat:*) Perdona'ns a mi i a ton pare tot lo mal que t'ham fet, no n'ham sabut més. T'estime tal com eres. No cal que m'escrigues si no vols, hu antendré. T'esperaré fins a la llibertat.

Besets de ta mare.

Sona Homenatge a Teresa d'Ovidi Montllor. L'hem començada a sentir per sota de les paraules de la mare a la boca de Florenci.

||

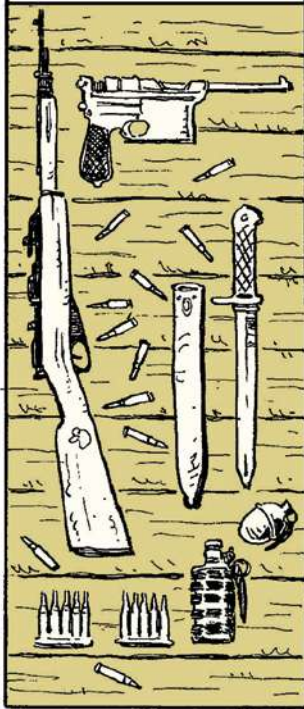

MENTRE VAIG FER D'EUNUC
NO VA HAVER CAP PROBLEMA.

EM VAN ENSENYAR
A LLEGIR
I EM TRACTAVEN
COM A VATROS.

COM UN HOME EN
RESPONSABILITATS DE
DONA. NOMÉS PODÍEM
TOCAR LES ARMES
PER LLIMPIAR-LES.

MOS VAN RELEGAR A LA
RERAGUARDA, A FER
D'ENLLAÇOS I CONTACTES ALS
POBLES. PROVEIR D'ALIMENTS
I POC A COSA MÉS.

ALGUN D'ELLS VA INTENTAR
JAURE AMB MI DIENT-ME QUE
ENTRE CAMARADES SE PODIE
COMPARTIR TOT I QUE NO
M'HAVIE DE PREOCUPAR
PER AIXÒ MEU.

INTRANSICIÓ

Adaptació de *La soltera de can Pla*,
de Joana Raspall

de Joan **ESCRIVÀ-ESCOLÀ**

A la Sílvia i l'Anna.

PERSONATGES

MERCENETA > Chantal AIMÉE

CUNYADA > Anna CASTELLS

GERMÀ > Marc RIUS

AMO DE CAN MATEU > David VERT

DIRECCIÓ > Rafel PLANA

ESPAI SONOR > Adrià MARTINEZ CASSORLA

Agraïments

A Martín Iturralde Valls, Imma Cahué Raspall i Marta Borrás.

FORA

Migdiada. La MERCENETA camina, sentim les seues passes sobre el camí pedregós i tota mena de sons de bosc: ocells, insectes, corrents d'aigua...

MERCENETA (per a ella mateixa)

Quin tràfec al poble, semblava ben bé que fos migdia. Quan arribi al mas descarregaré aquest cistell que porto curull i la coixinera plena de pa. Quina llàstima que ara ja no fem el pa a casa, com anys endarrere! Recordo els espetecs de la llenya al forn de pa quan era petita, quan encara no era sorda. Ara, ja vorejo la cinquantena i com que no m'he casat em diuen «la soltera de can Pla», en lloc de Merceneta, que és el meu nom, com em deia la mare. Si no hagués estat sempre malaltissa també m'haurien enviat a servir, com les germanes grans, i potser també m'hauria casat, com elles. Però de petita a cada nou refredat que passava l'oïda se m'anava cloent, sense que els metges ho poguessin evitar, fins que ja no vaig sentir-hi gens. Potser no he sabut superar el meu defecte; em sento acovardida i desplaçada entre els altres, com si fos una peça sobrera. Només ara, quan faig camí tota sola, em sento viure sense traves. Abeurant-me els sentits del blau lluminós de l'espai, del verd jove de les vinyes. De petita, quan encara no era sorda, havia après de llavis del pare les virtuts de cada lluna i les tasques per a les quals cada quart és propici. La mare m'havia ensenyat com es fa l'arrop i el codonyat, com se salen les olives i es conserven els bolets i com cal proveir la golfa per a l'hivern. També sé apedaçar la roba i conec a quin temps cal apariar el bestiar per treure'n rendiment. D'ençà de la mort de la mare, la vida em sembla més feixuga. El pare ja és vell, i no s'entén de minúcies quan m'hi planyo de la meua solitud al costat de mon germà i la cunyada. Ma cunyada no és pas gaire espavilada per a dur la casa... i bé s'ha casat... Es veu que els homes no ho miren gaire, això; només s'enlluernen amb la cara bonica... però després, quan la casa no rutlla, tot són reganys. Bé val que el meu germà és un bonatxàs!... (Parlant d'ella mateixa:) però, si no fos la Merceneta apedaçant i sargint i endegant el menjar, ja veuríem si no trauria el geni!... La cunyada només sap que queixar-se de desgana... (Imitant a la CUNYADA:) Que duu una vida escarrassada... que justaja de calés... què es pensava, doncs, en casar-se? Que érem uns hisendats? Es va voler casar amb mon germà, per amor deien. Doncs aquí ho tens, guaita on t'ha dut l'amor... i com dura aquesta farsa. Abans de sortir els he vist com parlaven de mi mig rient. Això em revolta. Sempre cal que sigui jo qui s'espavili per sortir dels entrebancs! Avui mateix, m'ha tocat a mi tornar a baixar al poble després del dinar a comprar per a la visita de demà del seu pare. Si la pobreta mare visqués, no ho consentiria... rebre

visita d'aquest home... I jo no he estat bona ni per plantar cara a la cunyada i tornar-m'hi, només he pogut recular unes passes, trasmudada, lívida, amb tot l'odi punxant pels ulls i un sanglot ofegat corrent escales amunt a llançar-me sobre el llit. Així rebentés! Després de plorar m'han vingut pensaments estranys fins que un dels nebots ha vingut a cridar-me. Pobreta mare... l'enyoro tant. Sempre parlava de la misèria que ens donava treballar per a l'amo de la terra. El dia que ella es va morir després de sentir un xiulet, llarg, agut i insuportable, que semblava que no havia d'acabar mai, vaig deixar de sentir-hi per sempre més. Sí, va ser aquell dia, ara ho recordo perfectament. Pobreta mare... i ara jo m'he de veure en aquesta situació... voldria poder ofegar al bosc aquesta agror que em mossega els dintres. Ja estic arribant al llindar del bosc, pendís del torrent amunt. Camino lleugera; tinc unes cames brunes, fines i àgils, com les de la mare. Però em sento petita, petita i sola. Orfe de paraules i també de claror. No em puc comunicar gairebé amb ningú. Dit per mon germà, ho entenc gairebé tot, que li conec el moviment dels llavis. No facis vespre, m'ha dit. Ara aviat és fosc. S'allargarà a esperar-me al Cau de les Heures; em fa basarda passar sola pel bosc, ja ho sap. Ha fet que sí amb el cap. Però no el veig encara. Penso en la mare, la terra i l'amo... i que aquí no s'ha fet net i ara jo ho tinc a casa i ma cunyada es fa la boja i mai en parlem... preferiria pensar en l'olor acre dels romanins verdíssims, dels pins encara tocats del sol, de la pinassa esponjosa entre molses i líquens; herbetes sense nom conegut que posen arreu aquests esquitxos acolorits de floretes malves, grogues, blaves... Fora dels nebots, no em sento recompensada per ningú, de la meva dedicació a la llar... ells sí que m'estimen... però el pare, capcot a l'escó, no diu ni una paraula; sembla que el joc de les flames l'hagi embruixat... Tant de bo fos bona per a treballar fora... potser si resés molt... (*Se sent un tren a la llunyania que s'acosta.*) Però ja he perdut el rastre d'aquell Jesús dolç de la primera comunió... només recordo el Crist ossós i eixut de l'església, que de petita em feia mitja por, o aquell Sagrat Cor llampant de l'estampa del capçal del llit, a qui reso cada dia un parenostre per la mare... De què em pot servir, això, quan em sento desamparada i no puc aferrar-me a res més pregon, més sòlid? Aquests pensaments em dominen i m'omplen el cor de fel i desesper? Mai cap disculpa per part seva i encara avui això i mon germà que no arriba al Cau de les Heures... Potser ja no puc més...

Se sent un fort estrèpit de tren que sona llargament.

DINS

Al lluny les veus dels homes i el soroll de les tasques tardanes. Es perd el ressò de les esquelles dels ramats i s'esborra el darrer trontoll dels cotxes a les roderes buides. Algun lladruc dispers acusa els retorns. La CUNYADA atia el foc i sentim els troncs i les brases espetegant.

CUNYADA

Quina camisa et posaràs demà? Ja saps que s'hi mira molt la dona del papà.

GERMÀ

Diria que la Merceneta m'ha planxat la blava.

CUNYADA

Està molt apedaçada.

GERMÀ

És la que més m'agrada.

CUNYADA

Potser que l'anessis a rebre, ta germana. *(Pausa.)* Vés, que el bosc li fa basarda. Ton pare diu que aquesta noia s'encaparra de mala manera. Sa mare ja ho veia venir, i no en patia poc, la pobra, diu.

GERMÀ

Ja saps com és: foc d'encenalls. No en facis cabal! Li he encarregat d'anar al poble, a ca la Maria.

CUNYADA

Quina Maria?

GERMÀ

La Maria, la nostra germana gran, a manllevar-li uns quants diners perquè pugui proveir-se del què falta comprar per a la visita de ton pare. I sense replicar i del tot amansida ha agafat uns rosegons per al camí.

CUNYADA

Abans de marxar m'ha dit que fes dissabte de dalt i que m'afanyés; que demà pugui estar per ells, que ella, no sentint-hi, no els podria donar compliment. *(Pausa.)* Em penso que ens ha vist com parlàvem mig rient; això la revolta.

GERMÀ

Ja a fora m'ho ha explicat. Li tremolava el mentó i gairebé li han saltat les llàgrimes. Deia que això no es podia aguantar, que si la pobreta mare visqués no ho consentiria... M'ha fet llàstima, la pobra... llavors he donat un copet a l'ansa del cistell i li he dit que s'afanyés; que no fes vespre. I m'ha demanat que l'esperés al Cau de les Heures. *(Mira el rellotge i s'adona del tard que és.)* Bo i que hi pensava. Me n'hi vaig. *(S'apuja la cremallera de l'armilla i es disposa a marxar quan truquen a la porta.)* Aquí la tenim!

CUNYADA

La Merceneta mai truca a la porta.

El germà obre la porta i hi troba l'amo de can Mateu amb l'escopeta al coll, com sempre.

GERMÀ

Mite'l! No t'esperava a tu. *(Fluix:)* Què hi fots aquí? *(Fort perquè ho senti la CUNYADA:)* A aquesta hora, surts a caçar? En veuràs poques, en veuràs!

AMO DE CAN MATEU *(somrient sense expressió)*

I tu, què hi fas, aquí dalt? *(Fluix:)* No puc aguantar més, necessito veure't.

GERMÀ *(fluix)*

Estàs boig! No estic sol!

AMO DE CAN MATEU *(fluix)*

Necessito abraçar-te i consolar-te de la desgràcia que et vinc a anunciar. *(Li fa un petó als llavis, l'abraça i comença a ploriquejar i fer-li petons.)* No puc seguir vivint així.

GERMÀ *(després de correspondre'l amb un parell de petons l'aparta violentament)*

Prou! *(Fluix:)* Si fas una passa més et juro que t'agafo l'escopeta i et pelo aquí mateix.

CUNYADA (*des de dins de casa*)

Què passa? Qui és?

GERMÀ (*fort perquè el senti la CUNYADA*)

Res. És l'amo de can Mateu.

CUNYADA

Vinc!

GERMÀ

Esperem aquella mossa de casa, que ha baixat al poble...

AMO DE CAN MATEU (*Eixampla el pit per prendre alè, i com qui es desfà d'una nosa, ho aboca barroerament.*)

Doncs, mira... ja no cal que l'esperis... que la tens estesa allà baix a la via, la tens.

GERMÀ

La via? Si només havia de passar-hi una cinquantena de passos, de la dreuera al pont!

AMO DE CAN MATEU (*plorós sense haver-se acabat de refer de la situació*)

L'hem trobada estesa, amb un esvoranc esgarriat al cap, de cara enlaire, blanca, morta. Al seu costat s'escampava el cistell destrossat i la compra que semblava de tota una setmana. La seva sang s'ha escolat sobre la grava negrosa de la via. Ningú ha vist com ha succeït. L'han trobada els jornalers en plegar de la feina. Era el directe; l'he sentit xiular molta estona. Qui sap si ella mateixa... És que era sorda, la pobra! Com la deixeu anar sola, tan tard? (*Pensant en veu alta:*) Bo i cada dia hi passava! Sabia el perill com nosaltres. Una distracció. Una mala hora, vetaquí... quan sortim de casa, mai no se sap... (*La CUNYADA comença a sanglotar als braços del seu home.*) La jove la trobarà molt a faltar; l'ajudava molt i ara es trobarà molt sola.

CUNYADA (*plorosa*)

Sola? No.

GERMÀ (*volent-la consolar, eixut d'expressió i curt de paraules*)

No el devia veure venir; anava adelerada per no fer vespre... No hi ha cap altra cosa...

CUNYADA (*cercant l'esguard del seu home, agraint aquell intent d'assenenar-la*)

Què li direm a ton pare?

GERMÀ

La veritat.

ADÉS

Entrem al record de la CUNYADA de la discussió del matí amb la MERCENETA. Les veus ressonen dins del seu cap i les sentim amb un cert eco.

MERCENETA

Té. M'ha cridat el carter; fa dos dies que té aquesta carta. És de ton pare; diu que vindran a veure'ns diumenge; és demà. Deuen voler aprofitar que hi ha raïms... (*La CUNYADA pren el paper però no es veu amb cor d'entendre-ho. La MERCENETA comença a buidar el cistell de la compra i se senten els pots de conserves repicar contra*

la taula de la cuina.) Després d'una centúria que ho diuen, que vindran! Justament demà! Veges què penses fer, si els hem de tenir a dinar! Del que jo he comprat, no en tindrem ni per a començar; són una colla!

CUNYADA

A veure què diran, els homes...

MERCENETA

Què dius?... Els homes? Sí, ells, què? Jo no torno gairebé cap quarto, no torno! Per nosaltres hauríem passat amb això, però ara... No deus voler donar-los raïm i prou, oi? És molt aviat dit, «vindrem»! Tant temps, i ara, justament!... I... què he de dir a la tenda! Estem molt endarrerits de comptes, estem. Ja farà bonic anar a comprar coses de què es pot passar, i no pagar! Tu, com que no surts al poble, no reps les carades, no reps! Soc jo que haig de passar els maldecaps! (*La CUNYADA fa un gest impacient, sense desplegar els llavis.*) Què vols dir? Que no tinc raó? Doncs, ves-hi tu, ves-hi! És molt bonic estar-se a casa i que sigui una altra la que s'espolsi les puces! Jo no els puc sentir, però a la cara se'ls pot veure; figura't què deuen dir de nosaltres! Ens deuen deixar com un drap brut! Tu, amb les criatures, a casa! Ja tens bona excusa per engorronir-te, tens!

CUNYADA

Calla, beneita! No t'inflis, tu!

MERCENETA

Que no m'esveri? Em fas gràcia! Com que tu no mous ni un dit, no mous! M'agradaria veure't sola a portar la casa! Tots faríeu uns badalls, faríeu! Ni llençols per mudar, no tindríeu, que el cove de cosir et fa molta calor! Si ni ets capaç de sargir la roba de la canalla! Si no fos jo, anirien fets un nyap, els fillets! T'han criat per senyora, t'han criat!

CUNYADA (*agafant la MERCENETA d'un braç i sacsejant-la amb fúria.*)

Calla! Calla! No vols callar? (*La MERCENETA se'n desprèn d'una estrebada i colpeja la mà que li premia el braç.*) Què t'has cregut? A mi no em toquis, barjaula! (*La CUNYADA espetega una furient bufetada a la galta de la MERCENETA, com un llamp migpartint la tempesta.*)

MERCENETA (*reculant unes passes, trasmudada, lívida, i amb tot l'odi punxant pels ulls i com escopint-ho*)

Així rebentessis!

ARA

L'endemà al matí, el bosc ressona de cants i de crits. Els sogres enceten joiosament un dia de camp. Se senten les rodes d'un cotxe sobre un camí pedregós que s'atura i una finestreta que s'abaixa.

PARELLA DEL PARE DE LA CUNYADA

Mira que fa temps que ho dèiem i no hem trobat el moment fins ara. No esteu pas tan lluny i, a més de la terra, hi tenim la família. Qui ho havia de dir que la filla de l'amo s'acabaria quedant a viure aquí! El que fa l'amor... ja pot ser un bon partit aquest noi perquè aguantar al sogre i la soltera de can Pla a casa deu ser una bona creu. Un que no parla i l'altra que no hi sent. Sembla ben bé un acudit. Ens fa molta il·lusion pujar, figura't que ara ja feia molts dies, mesos diria... Enguany sembla que hi haurà una

bona verema. Potser l'última... aviat haurem de vendre la terra perquè la vinya no dona prou. I tants estrangers que ens la volen comprar... no sé pas què hi deuen voler fer... Com estàs tu? Ja t'has casat?

AMO DE CAN MATEU

No ho sabeu... ahir la soltera de can Pla...

MERCENETA

Jo sí. Ara per sempre més la Merceneta. He escampat un vel de silenci atapeït i dolorós damunt dels pins erts. Les passes es fan lentes i feixugues sobre el camí del mas. Aquí i allà, alguna cresta de rodera o algun pla fangós encara poden guardar l'empremta que la vetlla hi deixava el meu peu lleuger, el peu de la pobreta sorda... Però dels meus darrers pensaments no n'he deixat penyora. Han desaparegut cel amunt entre la sentor de la pinassa humida, dels romanins fragants i dels primers mostos que fermentaven... S'ha acabat això de viure a fora, que és matador per a les dones. Anar i venir sempre amb fardells feixucs; a l'estiu, a punta de dia si no es vol quedar atuïda pel sol; a l'hivern, amb vents i gelades a totes hores. La via que migparteix els conreus i teixeix destins ignorats amb furients llançadores de ferro i de foc m'ha dut aquí. Ara ja puc tornar a sentir la xerrameca dels estornells i les cigales, i a la fi descansar abraçada a la mare. Aquí hem retrobat les ancestres. Hem matat l'amo, hem fet rajar la sang riu avall i hem deixat la seva pell a tires damunt la via. La terra ja és de qui la treballa i ens hi passegem a plaer. Tenim un gran rebost on no hi falta mai de res i ens reunim cada matí per repartir-nos les tasques del dia: recollir la rosada, seguir la lluna, fer-nos pessigolles per tot el cos, revelar secrets... i sempre tenim temps per descansar perquè ja no ens collen les feines del camp, ni de la casa. Us deixo aquí, amb el meu epitafi: «I el raïm negre xopava el cup –com tu la terra eixuta– de roja sang».

Sentim l'aigua corrent riu avall, ocells, insectes i altres sons de pau.

Diputació
Barcelona

Institut del Teatre

ISBN 13 978-84-19091-31-4

9 788419 091314